ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΜΜ. ΒΑΣΜΑΝΟΛΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΝ ΤΗι ΒΑΡΒΑΚΕΙΩι ΠΡΟΤΥΠΩι ΣΧΟΛΗι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΩΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Πλείστης καὶ παντοδαπῆς ἐξετάσεως ἔχει μέχρι τοῦδε τύχει ἡ «Πολιτεία» τοῦ Πλάτωνος, ἥτις παρὰ ταῦτα ἐμφανίζει καὶ νῦν πολλὰ καὶ ποικίλα ζητήματα (ἐνν. ἄλυτα) οὕτως, ὥστε νὰ καταλέγηται ἐν τοῖς δυσκολωτέροις κειμένοις.

Κατὰ ταῦτα τὸ μὲν εἶναι ἴσως περιττὴ [1] ἡ συγγραφὴ βοηθήματος πλήρους, τ. ἔ. ἀφορῶντος εἰς πάντα τὰ χωρία, ὅσα τῷ τὸ πρῶτον ἀναγινώσκοντι τὴν *Πολιτείαν* ἐμφανίζουσι δυσχερείας, τὸ δὲ χρησιμωτάτη ἀποβαίνει πᾶσα ἔρευνα, ἥτις κύριον σκοπὸν προτίθεται νὰ ἑρμηνεύσῃ ὀρθότερον καὶ ἀρτιώτερον μόνον ὅσα μέχρι τοῦδε πλημμελῆ ἢ ἐσφαλμένα κρίνονται ἢ οὐχὶ ὀρθῶς ὀρθὰ καὶ ἀκριβῆ νομίζονται.

Ταῦτα διανοούμενος πειρῶμαι κατωτέρω νὰ συντελέσω, ὅσον ἐπ' ἐμοί, εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν δύο πρώτων βιβλίων τῆς *Πολιτείας* διὰ κριτικῶν, ἐξηγητικῶν καὶ ἄλλων σημειώσεων.

Ἐννοεῖται δ', ὅτι τὰς παρατηρήσεις μου ταύτας πάσας θὰ εὕρῃ ὁ ἀναγνώστης μὴ συμφωνούσας πρὸς τὰς ἀντιστοίχους παρατηρήσεις τῶν ἄλλων ἐρευνητῶν τῆς *Πολιτείας* εἴτε παντάπασιν εἴτε κατά τι μέρος.

Πρὸς δ' ἔτι ἐννοεῖται καὶ ὅτι, *ὅπου μεταφράζω χωρία, μεταχειρίζομαι γλῶσσαν μᾶλλον ἀνειμένην,* ὑπείκων εἰς τὴν ἀνάγκην σαφεστέρας καὶ ἀκριβεστέρας ἀποδόσεως.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς κριτικὰς (διορθωτικὰς) παρατηρήσεις μου, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ δηλώσω ἐνταῦθα, ὅτι ἐρείδομαι οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἰσχυόντων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων, οἵτινες ὄντως πολλάκις ἐμφανίζουσιν ἐκτροπὰς πολλὰς καὶ ποικίλας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παραλλήλων χωρίων (πρῶτον μὲν τοῦ αὐτοῦ ἔργου, ἔπειτα δὲ τῶν ἔργων τοῦ Πλάτωνος καθόλου, εἶτα δὲ ἄλλων συγγραφέων), *μάλιστα δὲ (ἐρείδομαι) ἐπὶ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου* (τ. ἔ. ἀποβλέπω μάλιστα πρὸς τὸν νοῦν, ἤτοι τὸ νόημα, ὡς βεβαίως καὶ ἐν ταῖς ἐξηγητικαῖς παρατηρήσεσιν), ἔτι δὲ ἐπὶ τῶν παλαιογραφικῶν διδαγμάτων. Προσσημειωτέον δ', ὅτι ἐν περιπτώσει πλειόνων τῆς μιᾶς (παραδεδομένων) γραφῶν φροντίζω, ὥστε νὰ τηρῶ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ βασικώτατον πάντων τῶν ἀξιωμάτων τῆς Κριτικῆς: Lectio difficilis potior.

Οὕτω, νομίζω, μειοῦται ὁ κίνδυνος νὰ κριθῶσιν αἱ διορθώσεις μου ἄγαν τολμηραί, εἰ καὶ πολλαχοῦ διαφωνῶ πρὸς πάσας τὰς γραφὰς πάντων τῶν κωδίκων.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ εἰλικρίνεια εἶναι ἀναφαίρετον στοιχεῖον τῆς ἐπιστημονικῆς εὐσυνειδησίας, ὀφείλω νὰ δηλώσω, ὅτι παρὰ τὴν εὐλάβειαν, ἣν πάντοτε ἔχω πρὸς τὴν παρά-

---

1. Διότι οὔτε παντελῶς στερούμεθα σχετικῶν βοηθημάτων οὔτε δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ἐν πολλοῖς ἀξιόλογον συμβολὴν τῶν μέχρι τοῦδε ἐρευνητῶν. Ἰδιαιτέρας δὲ μνείας πρέπει νὰ τύχῃ ἐνταῦθα τὸ σχετικὸν ἔργον τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου μου κ. *Κωνσταντίνου Δ. Γεωργούλη*, ἀνδρὸς σοφωτάτου (Πλάτωνος Πολιτεία: Εἰσαγωγή, Ἑρμηνεία καὶ Σημειώσεις, 1939).

δοσιν τοῦ κειμένου (πάντων τῶν συγγραφέων), εὔχομαι νὰ ἀνευρεθῶσι κώδικες ἐπιτρέποντες εἰς τοὺς ἐρευνητὰς νὰ προβῶσιν εἰς ὀβελισμὸν καὶ ἄλλων πολλῶν τε καὶ μεγάλων μερῶν τῆς *Πολιτείας*· διότι οὐδόλως δύναμαι νὰ νοήσω, πῶς ὁ Πλάτων ἦτο δυνατὸν νὰ μεταχειρίζηται τοσαύτην (ἀφόρητον ὄντως πολλαχοῦ) φλυαρίαν. Κατ' ἐμὲ δηλ. καὶ ἄλλα πολλὰ χωρία (πρὸς τοῖς ἤδη διορθωθεῖσι καὶ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ ἐνταῦθα διορθουμένοις) ὀφείλονται εἰς διασαφητικὰς ἢ συμπληρωτικὰς προσθήκας μεταγενεστέρων χειρῶν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις μνημονεύω ἐνταῦθα καὶ τὸ ἑξῆς ἄτοπον· ἐν Ἑλλάδι τανῦν ἡ ἀξία ἐπιστημονικῆς τινος ἐργασίας κρίνεται δυστυχῶς ἐκ τοῦ βαθμοῦ συμφωνίας πρὸς τὰ ὑπ' ἀλλοεθνῶν ἐρευνητῶν γραφέντα οὕτως, ὥστε, ὅσῳ μείζονα συμφωνίαν ἐμφανίζει ἡ Ἑλληνικὴ ἐργασία, τοσούτῳ σπουδαιοτέρα νὰ κρίνηται· ἤτοι ἀποδίδοται μείζων σπουδαιότης οὐχὶ εἰς τὰς γνησίας συγγραφὰς ἀλλ' εἰς τὰς συρραφὰς ὀθνείων. Οὕτω καταδικαζόμεθα οἱ Ἕλληνες εἰς καθυστέρησιν καὶ μίμησιν οὐ μόνον προκειμένου περὶ τῶν τεχνικῶν ζητημάτων καὶ τῶν τοιούτων (ἔνθα ἡ καθυστέρησις ἀποβαίνει νῦν ἀναγκαία ἐκ τῶν πραγμάτων) ἀλλὰ καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν πνευματικὴν — φιλολογικὴν κληρονομίαν, οὐχὶ εὐλόγως, ὡς νομίζω· διότι ἐν πολλοῖς δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν ἀρτιώτερον καὶ βαθύτερον τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων βοηθούμενοι ἐκ τῆς γλώσσης (ταυτότης καὶ ὁμοιότης λέξεων, γραμματικῶν σχηματισμῶν, συντάξεων, φράσεων καὶ παροιμιῶν ἀρχαίας καὶ νέας), ἐκ τοῦ ἐν πολλοῖς ὁμοίου τρόπου τοῦ διανοεῖσθαι καὶ τοῦ συναισθάνεσθαι καὶ τοῦ βούλεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ἐν πολλοῖς ὁμοιάζοντος βίου καθόλου (κληροδοτηθέντα ἤθη καὶ ἔθιμα, ἅτινα ἢ διετηρήθησαν, σχεδὸν ὡς εἶχον ἢ ἐξελιχθέντα δὲν ἀπέβαλον τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα) (¹].

Μηδεὶς δ' ὅμως ὑπολάβῃ ὅτι διὰ τούτων νοῶ, ὅτι οὐδόλως πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς γνώμας τῶν ξένων. Τοὐναντίον ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπαιτεῖ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν γνῶσιν πάσης σχετικῆς πρὸς τὸ ἑκάστοτε ἐξεταζόμενον θέμα γνώμης, ὀρθότατα δ' ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλός μου Ἀντώνιος Χ. Χατζῆς διδάσκων ἔλεγε πλειστάκις, ὅτι πρῶτον ἔργον τοῦ μέλλοντος νὰ συγγράψῃ ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν εἶναι «ἡ συναγωγὴ ἅπαντος τοῦ ὑλικοῦ».

Κατὰ ταῦτα ὁ ἐρευνητὴς ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν οὐ μόνον τὰς πηγὰς ἀλλὰ καὶ τὰ βοηθήματα δύναται νὰ διαφωνήσῃ (κατόπιν μεγάλης βεβαίως περισκέψεως) καὶ πρὸς μεγάλους ἐρευνητὰς καὶ ἑρμηνευτάς, οἷοι προκειμένου περὶ τῆς *Πολιτείας* εἶναι ὁ Stephanus, ὁ Ast, ὁ Schleiermacher, ὁ Stallbaum, ὁ Schneider, ὁ Jowett, ὁ Campbell, ὁ Adam, ὁ Wilamowitz καὶ ἄλλοι. Αὐτὸς μάλιστα ὁ Wilamowitz ἔλεγεν, ὅτι ἀπαιτεῖται πολλὴ ἔτι ἐργασία πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς χειρὸς τοῦ Πλάτωνος. Ὅθεν καλὸν εἶναι νὰ μὴ ἀνακόπτηται ἡ δημιουργικὴ (πρωτότυπος) δρᾶσις τῶν νέων Ἑλλήνων ἐπιστημόνων, ἐὰν βεβαίως αὕτη μὴ ὑστερῇ εἰς εὐλογοφάνειαν καὶ πιθανότητα μηδὲ εἰς μέθοδον καθόλου, ἄλλως τε καὶ διότι τὰ πνευματικὰ ζητήματα, μὴ ἐπιλυόμενα μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, κρίνονται κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς εὐλογοφανείας καὶ τὴν ὀρθότητα τῆς μεθόδου ἐν γένει.

Τέλος, πρὸ τῆς ἐξετάσεως τοῦ κειμένου προβαίνω καὶ εἰς δήλωσιν τολμηροτέρας γνώμης ἐμαυτοῦ, ἥτις παρακαλῶ νὰ μὴ νομισθῇ, ὅτι σημαίνει ἄρνησιν τῆς ἀξίας τοῦ Πλάτωνος, ὅστις πράγματι καὶ τῶν κυριωτέρων τῆς καθόλου φιλοσοφικῆς διανοήσεως θεμελιωτῶν ἐγένετο καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ ποικίλας ἐπιστήμας καὶ γνώσεις ἐκρηπίδωσε: Νομίζω δηλ., ὅτι σήμερον ὑπὸ πολλῶν ὑπερτιμᾶται ὁ Πλάτων οὕτως, ὥστε καὶ τῶν φιλοσοφούντων πολλοὶ νὰ θεωρῶσιν ὡς μόνον ἰδεῶδες τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν τὴν κατασκευὴν φιλοσοφικοῦ συστήματος ἐρειδομένου ἐπὶ μόνων τῶν ἔργων τοῦ Πλάτωνος, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὸς ὁ Πλάτων φεύγων ἐπιμελέστατα τὰς μονομερείας οὐδὲν φιλοσοφικὸν σύστημα συνέταξεν

Ἴδωμεν νῦν τὰ κατ' αὐτὸ τὸ κείμενον.

---

1. Πβ. John Chadwick ἐν Ε.Ε.Φ.Σ.Π.Α., τ. ΙΒ', 1961—62, σελ. 520, 527—28, 531 καὶ 544.

Α'

328b : Νομίζω γραπτέον : *Ἥιμεν οὖν οἴκαδε [εἰς τοῦ Πολεμάρχου]*, ἤτοι τὴν φράσιν *εἰς τοῦ Πολεμάρχου* κρίνω ὀβελιστέαν, εἰ καὶ παρέχουσι ταύτην οἱ σῳζόμενοι κώδικες. Εὐκρινέστερον εἰπεῖν, νομίζω, ὅτι ἡ φράσις αὕτη προστεθεῖσα ὑπὸ μεταγενεστέρας χειρὸς ὡς ἑρμήνευμα τῆς λέξεως *οἴκαδε* παρεισέφρησεν εἶτα εἰς τὸ κείμενον καὶ παρεδόθη ὡς φράσις τοῦ κειμένου.

328c : Οἱ κώδικες A (=Parisinus graecus 1807), F (=Vindobonensis 55, suppl. phil gr. 39), D (=Venetus 185) καὶ M (=Malatestianus, plut. XXVIII. 4) (1) παρέχουσιν : *οὐδὲ θαμίζεις*. Ἀλλ' ὁ μὲν Ast γράφει *οὔτι θαμίζεις*, ὁ δὲ Bywater εἰκάζει *σὺ δὲ οὐ θαμίζεις*, ὁ δὲ Nitzsch διώρθωσεν εἰς *οὐ δὲ θαμίζεις*. Ταύτην δὴ τὴν διόρθωσιν ἐδέξατο εἰς τὸ κείμενον καὶ ὁ J. Burnet, ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Ὀξωνίας.

Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως γραπτέον : *οὐ δὴ θαμίζεις*.

330c : *οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ' ἢ τὸν πλοῦτον* : Μνείαν τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐποιησάμην ἐν τῇ «Περὶ τῆς Συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ» ἐργασίᾳ ἐμαυτοῦ (ἀνατυπωθείσῃ ἐκ τοῦ περιοδικοῦ *Πλάτωνος*, 1960) σελ. 119. Παρασημειωτέον δ' ὅμως ὅτι (προκειμένου περὶ τῆς *Πολιτείας*) ὁ Στοβαῖος ἀντὶ τοῦ «ἀλλ'» παρέχει «ἄλλο».

331b : *ἀλλά γε ἓν ἀνθ' ἑνὸς οὐκ ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς τοῦτο ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι, ὦ Σώκρατες, πλοῦτον χρησιμώτατον εἶναι* : Ταῦτα πάντα κρίνω ὕποπτα, ἵνα δ' ἐναργέστερον εἴπω, ἐκφράζω ὑπόνοιαν, ὅτι ἴσως δὲν ἐγράφησαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος καὶ ἑπομένως ἴσως πρέπει νὰ ὀβελισθῶσι. Προσθετέον δ', ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι «γε ἓν» ὁ Στοβαῖος παρέχει «ἕν γε» (ἡ γραφὴ αὕτη ἔτυχεν ἐγκρίσεως ὑπὸ J. Burnet, ἔνθ' ἀν.) καὶ ὅτι ὁ Stallbaum ὀβελίζει τό «γε».

332b : . . . *ὀφείλεται δέ γε, οἶμαι, παρά γε τοῦ ἐχθροῦ* . . . : Ἐξηγοῦμαι τὸ μὲν «δέ γε» διὰ τοῦ «ἀλλ' ὅμως», τὸ δὲ δεύτερον «γε» διὰ τῆς λέξεως «τοὐλάχιστον».

333a : Ἡ λέξις *κοινωνήματα* σημαίνει κατ' ἐμὲ ἐνταῦθα *κοινωνικὰς σχέσεις, ἑταιρείας*. Πβ. 343d.

333c : Τὴν φράσιν *ἄχρηστον ᾗ* ἐξηγοῦμαι : μένῃ ἐν ἀχρηστίᾳ.

333d : Τὴν φράσιν *καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ* ὀφείλομεν ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ νὰ συνάψωμεν (2) τῷ «χρῆσθαι», οὐχὶ τῷ «χρήσιμος».

334a : Νομίζω γραπτέον : *Ὅστις ἄρα δεινὸς φύλαξ, [τούτου] καὶ φὼρ δεινός*. Ἤτοι ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου «Ὅτου τις» γράφω «Ὅστις», τὸ δὲ «τούτου» ὀβελίζω· διότι οὕτω, νομίζω, ἀπαιτεῖ ὁ νοῦς τοῦ χωρίου. Ὅτι δὲ καὶ παλαιογραφικῶς ἡ τοιαύτη διόρθωσις εὐσταθεῖ, εἶναι φανερόν· διότι τὸ «Ὅστις» ἔκ τινος φθορᾶς ἦτο εὔκολον νὰ παραναγνωσθῇ ὡς «Ὅτου τις», ὅτε καὶ ἡ προσθήκη τοῦ «τούτου» θὰ ἦτό τι σύνηθες, ἀπορρέον ἐκ τῆς ἐφέσεως τῶν ἀντιγραφέων πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τοῦ κατ' αὐτοὺς νοῦ τοῦ χωρίου.

334a : *Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει* : Ἑρμηνεύω ὧδε· «Συμφώνως τοὐλάχιστον πρὸς τἀνωτέρω», εἶπεν.

---

1. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ Sigla πβ. ὅσα ὁ σεβαστὸς καθηγητὴς κ. Κωνστ. Βουρβέρης ἔχει γράφει ἐν τῷ Ἐγκυκλ. Λεξ. «Ἡλίου», τόμ. 16, σελ. 14 κ. ἀ.

2. Ἴσως δ' ὀφείλομεν καὶ νὰ γράψωμεν τὴν φράσιν ταύτην μετὰ τὸ «χρῆσθαι»· διότι πολλάκις ὁ ἀντιγραφεὺς παρατηρῶν ὀφὲ παράλειψίν τινα ἐσημειοῦτο (ἐν τῇ ᾧᾳ ἢ ἀλλαχοῦ τῆς σελίδος) τὸ παραλειφθέν, ὅπερ ἔπειτα εἰσήγετο εἰς τὸ κείμενον, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε εἰς ἣν θέσιν ἔδει.

334e : Τὴν λέξιν *μεταθώμεθα* ἑρμηνεύω, ὡς ἑξῆς : ἃς προσπαθήσωμεν νὰ ὁρίσωμεν τὰς ἐννοίας κατ' ἄλλον τρόπον.—Πβ. 345b.

334e : Παρὰ τὴν φράσιν *Πῶς θέμενοι* ἐννοεῖται : κινδυνεύομεν οὐκ ὀρθῶς θέσθαι.

335a : Τὴν φράσιν *ἡ αὐτὴ θέσις* ἑρμηνεύω ὧδε· ὁ ἀντίστοιχος ὁρισμὸς ἃς νοηθῇ.

Αὐτ. : *Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, λέγοντες* : Ταῦτα (μόνα· διότι τὰ ἑξῆς εἶναι εὐνόητα) ἐξηγοῦμαι ; Λοιπόν, ἐξ ὅσων λέγεις, ἀναγκαζόμεθα νὰ συμπληρώσωμεν, ὅσα περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου ἀρχῆθεν ἐλέγομεν, ὅτι δηλ. . . . —

Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι ὁ μὲν Faesi κρίνει ὀβελιστέον τὸ «ἤ», ὁ δὲ Stephanus γράφει «προσθεῖναι τῷ δικαίῳ ἄλλως ἤ», ὁ δὲ Wilamowitz νομίζει γραπτέον : τῷ δικαίῳ, ᾧ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν (1).

335b : Τὸ *ἂν* συναπτέον (ἐν τῇ μεταφράσει) τῷ *λέγεσθαι*.

335c : Τὸ *Ἄρ' οὖν* μεταφραστέον : ἆρά γε δ' ὅμως (ἢ : ἀλλὰ μήπως).

Αὐτ. : Τὴν λέξιν *ἀφίππους* ἑρμηνεύω : νὰ ἀπομακρύνωσι (τοὺς ἄλλους) ἀπὸ τῆς ἱππικῆς τέχνης.

335e : Τὸ *μακαρίων* ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ἑρμηνεύσωμεν διὰ τῆς φράσεως : σπουδαίων νομιζομένων.

336a : *Τὸ ῥῆμα, τὸ φάναι* : ἐξηγοῦμαι : «ὁ λόγος, δηλαδὴ ὁ διισχυρισμός».

Αὐτ. : Τὴν ἐν τέλει (336a) φράσιν *οὐδὲ τὸ δίκαιον* ἑρμηνεύω : οὐδ' ὁ δίκαιος τρόπος τοῦ πράττειν.

336b : Νομίζω γραπτέον : *Καὶ ὁ Θρασύμαχος*, ⟨*ὃς*⟩ *πολλάκις* κ.τ.λ.—Κατ' ἐμὲ δηλ. ἡ συνέχεια (λογικὴ σύνδεσις) τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ προσθήκην τοῦ «ὃς», ἥτις προσθήκη καὶ παλαιογραφικῶς ἄριστα δικαιολογεῖται· διότι, καθ' ἃ καὶ ἀλλαχοῦ ἔχω γράψει (2), ἡ ἁπλογραφία εἶναι φαινόμενον οἰκειότατον τοῖς περὶ τὴν κριτικὴν ἀσχολουμένοις (ὡς καὶ τοὐναντίον, ἡ διττογραφία). Εὐκρινέστερον εἰπεῖν, ἐνταῦθα ὁ ἀντιγραφεὺς ἀντὶ τῶν δύο (ἐν συνεχείᾳ) ΟC (ΘρασύμαχΟC ΟC) ἀντέγραψε μόνον τὸ ἕτερον (3).

Αὐτ. : *Ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον* : Παρατηρητέον τὸ σχῆμα Πρότερον—ὕστερον (Πρωθύστερον). Τὸ δὲ *ταῦτα* σημαίνει τὰ ἀμέσως ἀνωτέρω. Προσθετέον δ', ὅτι ὁ Cobet τὸ «διεπαυσάμεθα» διώρθωσεν εἰς «δὴ ἐπαυσάμεθα» (ἀλλ' ἡ διόρθωσις αὕτη δὲν ἔτυχεν ἐγκρίσεως ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν).

336d : Τὴν φράσιν *ὑπὸ τοῦ λόγου* (ἣν παραλείπει μόνον ὁ Πρισκιανὸς) (4) ἑρμηνεύω : ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ λόγων.

---

1. Περὶ δὲ τῶν διαφόρων μεταφράσεων τοῦ χωρίου ἰδὲ τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἔργον τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου μου Κωνστ. Δ. Γεωργούλη, σελ. 347.

2. Ἰδὲ Γεωργ. Ἐμμ. Βασμανόλη «Περὶ τῆς Συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ» (ἀνατυπ. ἐκ τοῦ περιοδ. *Πλάτωνος* 1960) σελ. 123.—Πβ. Gow—Reinach—Κ. Ἐλευθερουδάκη «Ἀθηνᾶν», ἐν Ἀθήναις 1930, σελ. 79.

3. Τὸ βλέμμα τοῦ ἀντιγραφέως, εὐθὺς ὡς ἀντέγραψε τὸ πρῶτον ΟC, ἔπεσεν εἰς τὸ ἐν τῷ ἀντιγραφομένῳ κώδικι δεύτερον ΟC· ἐπειδὴ δὲ μετὰ τοῦτο ἔκειτο ἡ λέξις «πολλάκις», ἀντέγραψεν ἀμέσως ταύτην.—Προσσημειωτέον δ' ὅμως, ὅτι ἀντὶ τῆς μνημονευθείσης διορθώσεως ἠδυνάμην νὰ προτείνω (μόνον) τὴν διόρθωσιν : *ἔπειτα* ⟨*δ'*⟩ *ὑπὸ τῶν παρακαθημένων* κ.τ.λ., ἤτοι ἠδυνάμην κατωτέρω νὰ προβῶ εἰς προσθήκην τοῦ «δ'» (=δέ).

4. Ἰδὲ τὴν ἔκδοσιν J. Burnet.

336e : *φανῆναι αὐτό. Οἷου τε σύ, ὦ φίλε· ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα* : Ταύτην τὴν γραφὴν παρέχουσιν οἱ κώδικες AFDM. 'Αλλ' ὁ Bekker διώρθωσε τὸ «οἷου τε» εἰς «οἷου γε», ταύτην δὲ τὴν διόρθωσιν ἐδέξαντο καὶ οἱ νεώτεροι ἐκδόται. 'Αλλὰ καὶ ἄλλαι διορθώσεις εἶχον προταθῆ· ὁ μὲν δηλ. Stallbaum ἔγραψε «μὴ οἷου σύ, ὦ φίλε», ὁ δὲ Wilamowitz προέτεινε νὰ γραφῇ «ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα, οἷου τε σύ, ὦ φίλε», κατὰ δὲ τὸν Appelt γραπτέον «ἰοὺ ἰού, ὦ φίλε, ἀλλ', οἶμαι, οὐ δυνάμεθα».

'Αλλὰ κατ' ἐμὲ γραπτέον : *φανῆναι αὐτό, οἷόν γε σύ, ὦ φίλε* (ἐνν. : λέγεις) κ.τ.λ. —Λέγει ἄρα ταῦτα ὁ Σωκράτης εἰρωνικῶς.

337a—b : *εὖ οὖν ᾔδησθα . . . . δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν . . .* : Ταῦτα κατ' ἐμὲ προῆλθον ἐκ συμφύρσεως δύο συντάξεων : εὖ οὖν ᾔδησθα ὅτι . . . . ἐὰν ταῦτα φλυαρῇς», οὐδεὶς ἀποκριν. (τῷ) οὕτω πυνθανομένῳ+(ἄνευ τοῦ «εὖ οὖν ᾔδησθα») εἰ οὖν τινα ἔροιο . . . . ἐὰν ταῦτα φλυαρῇς», δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν . . . —Ἄλλως διὰ τοῦ *δῆλόν σοι ἦν* ἐπαναλαμβάνει ὁ Σωκράτης τὴν ἔννοιαν τοῦ *εὖ ᾔδησθα*, διὰ τὴν μεταξὺ τούτου καὶ τῆς προτάσεως «ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο . . . » ἀπόστασιν. Προσσημειωτέον δ', ὅτι οἱ μὲν κώδικες AFDM παρέχουσιν «ἀποκρίνοιτο», ὁ δὲ Monacensis 237 παρέχει «ἀποκρινοῖτο» καὶ ὅτι τὸ (πρὸ τοῦ «οὕτω») *τῷ*, ὅπερ παρέχουσιν οἱ κώδικες ADM, δὲν κεῖται ἐν τῷ κώδικι F.

337b : *ὦ θαυμάσιε* : Ἐνταῦθα ἐξηγητέον διὰ τῆς φράσεως «μυστήριε ἄνθρωπε». Ὁμοίαν πως σημασίαν ἔχει ἡ φράσις *ὦ θαυμάσιε* καὶ ἐν 366d. 'Αλλ' ἐν 351e ἡ φράσις αὕτη πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως, ὡς θὰ ἴδωμεν.

337c : Τὸ *δ' οὖν* ἐξηγητέον : ὁπωσδήποτε.

Αὐτ. : *Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι* : Ἐξηγοῦμαι : δὲν θὰ ἐδίσταζον.

338a : *πρὸς τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον* : Μεταφράζω ὧδε· μὲ τὸν σκοπὸν (δῆθεν) νὰ εἶμαι ἐγὼ ὁ ἀποκρινόμενος.

339b : *σὺ δὲ προστιθεῖς καὶ αὐτὸ φῆς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος* : Ἀντὶ τῆς λέξεως «αὐτό», ἣν παρέχουσιν οἱ κώδικες FDM, ἔκειτο ἐν τῷ κώδικι A «αὐτός»· ἀλλὰ καὶ τοῦτο διωρθώθη ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς, ὡς φαίνεται, χειρὸς εἰς «αὐτό».

Πάντως τὸ ἐξεταζόμενον χωρίον πρέπει κατ' ἐμὲ νὰ γραφῇ, ὡς ἑξῆς : *σὺ δὲ προστιθεὶς καὶ αὐτό, φῆς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος*. Δικαιολογεῖται δὲ καὶ παλαιογραφικῶς ἄριστα ἡ διόρθωσίς μου αὕτη, δι' ἧς τὸ ΠΡΟϹΤΙΘΕΙϹ καθίσταται μετοχή· διότι, ὡς γνωστόν, καθ' οὓς χρόνους ἔγραφεν ὁ Πλάτων (ἐν τῇ λεγομένῃ μεγαλογραμμάτῳ γραφῇ), δὲν ἐγίνετο χρῆσις τόνων (ὡς σημείων) (1).

Ἄξιον δὲ σημειώσεως ἐνταῦθα εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι μετὰ τὴν λέξιν «αὐτὸ» θέτω κόμμα νομίζων, ὅτι καὶ αἱ μετοχαὶ πρέπει ἐνίοτε (εἰ μὴ πάντοτε) νὰ χωρίζωνται διὰ κόμματος ἀπὸ ἄλλων λέξεων (καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ῥήματος) τῆς αὐτῆς προτάσεως (διότι βεβαίως αἱ μετοχαὶ καθ' ἑαυτὰς δὲν ἀποτελοῦσι προτάσεις) διὰ τὸν κίνδυνον

---

1. Ἡ χρῆσις τῶν τριῶν τονικῶν σημείων (βαρεῖα, ὀξεῖα καὶ περισπωμένη ἢ ὀξυβάρεια) ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Ἀριστοφάνους τοῦ Βυζαντίου (περὶ τὸ 260 π. Χ)—(Καὶ πρότερον, ὡς φαίνεται, τὰ σημεῖα ταῦτα ἦσαν γνωστά, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἐν χρήσει). Παρὰ ταῦτα ἐν τοῖς πρὸ τῆς Ζ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος γραφεῖσι κώδιξι σπανίως γίνεται χρῆσις τόνων καὶ πνευμάτων. Εἶναι δ' οἱ κώδικες οὗτοι καθόλου γεγραμμένοι ἐν τῇ μεγαλογραμμάτῳ γραφῇ, αἱ δὲ λέξεις δὲν εἶναι κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων, πλὴν ἐν τῷ τέλει τῶν παραγράφων. Γενικώτερον, σχεδὸν πᾶσαι αἱ σήμερον ἐν χρήσει, πρὸς εὐκολωτέραν ἀνάγνωσιν τῶν κειμένων, μέθοδοι ἦσαν ἄγνωστοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

ἐσφαλμένων συνάψεων καὶ παρανοήσεων. Οὕτως ἐνταῦθα τὰς λέξεις «καὶ αὐτὸ» κρίνω συναπτέας τῇ μετοχῇ *προστιθείς*.

Τῆς δὲ ὀρθογραφίας τοῦ *φῆς* ἐποιησάμην μνείαν ἐν τῇ «Περὶ τῆς συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ» ἐργασίᾳ ἐμαυτοῦ, σελ. 114.

339e : Ἀντὶ τῆς παραδεδομένης γραφῆς *Οἷον τοίνυν* νομίζω γραπτέον *οἶομαι νῦν*.

340c : Γράφω : *τὸ [τοῦ κρείττονος] συμφέρον δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι*, ἤτοι τὰς λέξεις *τοῦ κρείττονος* ὀβελίζω· διότι νομίζω, ὅτι ἀντιγραφεύς τις ἔχων ἐν νῷ προηγούμενα χωρία, ἔνθα ἡ φράσις «τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον» ὀρθῶς ἔχει, καθόλου δὲ γνωρίζων τὴν τοῦ Θρασυμάχου γνώμην περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀντιγράφων μετὰ ταχύτητος προσέθηκεν ἀνεπιγνώστως τὰς λέξεις *τοῦ κρείττονος*.

Διὸ καὶ τὴν τοῦ Bonitz διόρθωσιν : *τὸ τοῦ κρείττονος ξυμφέρον τὸ ξυμφέρον δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττονι* ἀποδοκιμάζω.

340d : Ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου : *ἐπεὶ αὐτίκα ἰατρὸν* κ.τ.λ. γράφω : *ἔπειτ' αὖ ἰατρόν* κ.τ.λ.

Αὐτ. : Ὁμοίως ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *τῷ ῥήματι* γράφω *τὸ μέν τι*.

340e : Παραδέδοται ἡ πρότασις *ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός*, τοῦ Στοβαίου μόνου παραλείποντος τὸ «οὐκ».

Νομίζω δ' ὅμως γραπτέον : *ἐν ᾧ οὐκέτι δημιουργός*.

341a : Κατ' ἐμὲ γραπτέον : *δοκῶ ⟨δέ⟩ σοι συκοφαντεῖν* ;

341b : *Τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ* : Ἐξηγοῦμαι ὧδε· «ἐννοεῖς δηλ. τὸν ἔχοντα ἁπλῶς τὸ ὄνομα ἢ τὸν κατ' ἀλήθειαν ὄντα».

Αὐτ. : Τὴν φράσιν *πρὸς ταῦτα* ἑρμηνεύω : διὰ νὰ ἀπαντήσῃς εἰς ταῦτα.

341c : Ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *οὐδὲν ὢν καὶ ταῦτα* νομίζω γραπτέον : *ποιεῖν καὶ ταῦτα*.

Αὐτ. : *Ἄδην, ἣν δ' ἐγώ, τῶν τοιούτων* : Ἡ λέξις *ἄδην* (=κατὰ κόρον) παρὰ μὲν τοῖς Ἀττικοῖς ἐδασύνετο, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐψιλοῦτο. Παρὰ δὲ τὴν ἐνταῦθα φράσιν *ἄδην τῶν τοιούτων* ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα *ἔχω*. Ἐξηγοῦμαι δὲ τὴν φράσιν ταύτην κοινολεκτῶν ὧδε· *νὰ σοῦ λείπουν κάτι τέτοια*.

Αὐτ. : *καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν ὄντα* : Ταῦτα πάντα ὀβελίζω νομίζων, ὅτι προσετέθησαν ὑπὸ μεταγενεστέρας χειρὸς ὡς ἑρμήνευμα τῆς φράσεως «τῷ ἀκριβεῖ λόγῳ».

341d : *ἐπὶ τῷ τὸ συμφέρον ἑκάστῳ ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν* : Ἑρμηνεύω, ὡς ἑξῆς : ἵνα δηλ. διευκολύνῃ ἕκαστον, ὅπως (1) διακρίνῃ καὶ «διεκδικῇ» τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον.

341e : Γράφω : *καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ +τοιούτῳ εἶναι*, ἤτοι προτάσσω τῆς φράσεως *τοιούτῳ εἶναι* σταυρὸν κρίνων αὐτὴν ὕποπτον.

342a : *ἢ ἄλλη τις τέχνη ἔσθ' ὅτι προσδεῖταί τινος ἀρετῆς* : Ἀντὶ τούτων γράφω : *ἢ ἄλλη τις τέχνη, οἶσθ' ὅτι, προσδεῖταί τινος ἀρετῆς*. Τὸ δὲ *οἶσθ' ὅτι* οἱονεὶ παρενθετικῶς, ὡς γνωστόν, κείμενον (ὡς προελθὸν κατὰ παράλειψιν ῥήματος εἰδικῆς προτά-

---

1. Ἐνταῦθα (ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ μεταφράσει μόνον) ἐννοεῖται : οὗτος (οὐχὶ ἡ τέχνη).

σεως) σημαίνει *βεβαίως*. Διαφόρως δ' ἔχει ἡ ἐν 346d φράσις *ἔσθ' ὅ,τι* (=τι), ὡς καὶ ἡ ἐν 352e : *ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ* (=ἄλλῳ τινί, δι' ἄλλου τινός).

Αὐτ. : Ἡ φράσις *ἐπ' αὐτοῖς* σημαίνει *πρὸς τούτοις*· εἰ δὲ μή, ὀβελιστέον τὸ *ἐπ'*. Περὶ δὲ τῆς (καὶ ἀμέσως κατωτέρω) τοιαύτης συντάξεως τοῦ *δεῖ* διέλαβον ἐν σελ. 115 τῆς «Περὶ τῆς Συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ» ἐργασίας ἐμαυτοῦ.

342b : *ἐπὶ τὴν αὐτῆς πονηρίαν* : Ἡ φράσις αὕτη κατ' ἐμὲ σημαίνει : πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀτελείας της.—Μνημονευτέον δὲ καὶ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AFM «αὐτῆς», ὁ D μόνος παρέχει «αὐτήν».

342c : Ἀντὶ τοῦ *ἀλλ' ἵπποις* νομίζω γραπτέον *ἀλλ' ἱππεῖ*.—Πβ. τὸ ἀνωτέρω (335c) *ἀφίππους* καὶ τὸ κατωτέρω (342e) *τῷ ναύτῃ*.

342d : Ἀντὶ τοῦ «*ἐπεχείρει δὲ*» γράφω : *ἐπιχειρήσας*.

342e : *καὶ τὸ ἐκείνῳ συμφέρον καὶ πρέπον* : Ταῦτα ὀβελίζω νομίζων, ὅτι προσετέθησαν μτγν. ὡς ἑρμήνευμα τῆς φράσεως «*πρὸς ἐκεῖνο*» πάντα πλὴν τῆς πρώτης ὀβελιζομένης λέξεως (καί), ἥτις ὀφείλεται εἰς διττογραφίαν.

344b : Μεταφράζω τὸ μὲν *ἀνδραποδισταὶ* διὰ τοῦ «τυραννικοί», τὸ δὲ *τοιχωρύχοι* διὰ τοῦ «λωποδύται».

Αὐτ. : *ἀνδραποδισάμενος δουλώσηται* : Ἐξηγοῦμαι : κατορθώσῃ παντελῶς νὰ ὑποδουλώσῃ.

344c : *τῶν ἄλλων* : τ.ἔ. *τῶν ξένων*.

Αὐτ. : Τὰς λέξεις *τὴν ὅλην ἀδικίαν* ἐξηγοῦμαι : ἐν παντί, πανταχοῦ.

Αὐτ. : Τὸ μὲν *ἰσχυρότερον* σημαίνει ἀσφαλέστερον, τὸ δὲ *ἐλευθεριώτερον*=εὐγενέστερον.

344d : Νομίζω γραπτέον : ⟨*π*⟩*οῖον ἐμβαλὼν λόγον*.

344e : Ἐν ταῖς ἐκδόσεσι φέρεται : *ἤτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι*. Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως ἀντὶ τοῦ «ἤτοι» γραπτέον *ἤ τοι* (1).

Αὐτ. : Τὸ *ὠγαθὲ* μεταφράζω : εὐλογημένε.

345a : Τὸ *δὴ* μεταφράζω : ἰδού.

345b : *ἢ ἐὰν μετατιθῇ, φανερῶς μετατίθεσο* : Ἑρμηνεύω ὧδε· ἤ, ἐὰν ἐπιχειρῇς νὰ μεταβάλῃς τὰς (ἤδη ὁρισθείσας) ἐννοίας, νὰ πράττῃς τοῦτο φανερῶς.—Πβ. 334e.

---

1. Γνώριμον ὑπάρχει, ὅτι καὶ τὸ *ἤτοι* ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ *ἤ τοι*· ἀλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ *ἤτοι* εἶναι μόνον ἐπικὴ (Ὁμηρ. Z 56, Ὕμν. Ὁμηρ. εἰς Ἑρμῆν 368 κ. ἀ.) Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ συγχύσεως ὀφείλομεν ἐνταῦθα νὰ τονίσωμεν (παραλείποντες ἄλλας τινὰς χρήσεις), ὅτι διάφορος εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ *ἤτοι* ἀντὶ τοῦ *ἤ τοι* (=ἢ τῷ ὄντι . . . κ.τ.τ.) (οὐχὶ ἀντὶ τοῦ *ἤ τοι*=βεβαίως, ἀληθῶς, τῷ ὄντι κ.τ.τ.), ἐν αἷς φράσεσιν ὑπάρχει διάζευξις, ὡς ἐν ταῖς συντάξεσιν : *ἤτοι . . . ἤ* (Αἰσχύλ. Χο. 497, Σοφ. Ἀντιγ. 1142 καὶ Τρ. 150, Πλάτ. Φαίδωνι 68c κ. ἀ.), *ἤτοι . . . γε . . . ἤ* (Ἡροδ. Α', 11, Θουκυδ. Β, 40 κ. ἀ.). Προσθετέον δ', ὅτι τὸν ἀντίστροφον τύπον, *ἤ . . . ἤτοι . . .* ἀποδοκιμάζει Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος (Bekker, Anecd 486), εἰ καὶ ἀπαντᾷ παρὰ Πινδ. ἐν Ν. 6, 8 καὶ Ἀποσπ. 103, καὶ ὅτι παρὰ μεταγενεστέροις συγγραφεῦσι (Γαλην.) ἀπαντᾷ καὶ ἡ σύνταξις *ἤτοι . . . ἤτοι* (ἀντὶ τοῦ *ἤ . . . ἤ*). Πβ. Schäf. Γρηγ. Κορ. σ. 643.—Πβ. καὶ ὅσα παρατηρῶ ἀνωτέρω, 339b.

345c : *τὸν ὡς ἀληθῶς ποιμένα οὐκέτι ᾧ ον δεῖν ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι* : Ἐξηγοῦμαι : κατόπιν δὲν ἔκρινες πλέον, ὅτι ἔπρεπε νὰ διατηρήσῃς ἀκριβῶς τὴν (αὐτομάτως σχηματισθεῖσαν, τ.ἔ. μὴ ἐκφρασθεῖσαν πρότερον) ἔννοιαν τοῦ πραγματικοῦ ποιμένος.

345d : *ἐπεὶ τά γε αὐτῆς, ὥστ' εἶναι βελτίστη, ἱκανῶς δήπου ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδέῃ τοῦ ποιμενικὴ εἶναι* : Μεταφράζω, ὡς ἑξῆς : ἀφοῦ ἀρκούντως, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, ἔχει ἤδη ἐξεύρει τοὐλάχιστον τὰ καθ' ἑαυτήν, ὥστε νὰ ἀσκῆται ἄριστα, ἕως ὅτου τοὐλάχιστον εἶναι πράγματι ποιμενική.

345e : *ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἄρχειν ἑκών* : Τὸ *ἑκὼν* ἐξηγοῦμαι : ἀφ' ἑαυτοῦ.—Πβ. 346e καὶ 382a.

Αὐτ. : *ὡς . . . ἐσομένην* : Ἡ κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον μετοχὴ προσωπικῶν ῥημάτων προτασσομένου τοῦ *ὡς* (ἢ τοῦ *ὥσπερ*) μαρτυρεῖται πολλαχόθεν. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματος ἔχει τὸ Ξενοφώντειον : «τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες . . . ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν *ὡς* τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν *οὖσαν* τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν» (Ἀπομν. 1, 2, 20.—Πβ. καὶ 2, 3, 3) (1).

346a : Ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *ἐπεὶ τοσόνδε εἰπέ* νομίζω γραπτέον : *ἔτι δὲ τοσόνδε εἰπέ* Πβ. 330d.

Αὐτ. : Τὸ *φαμὲν* μεταφράζω : συμφωνοῦμεν —Πβ. 346c.

Αὐτ. : *τούτῳ ἑτέραν εἶναι, τῷ ἑτέραν τὴν δύναμιν ἔχειν ;* Ἑρμηνεύω, ὡς ἑξῆς : (ὅτι) εἶναι διάφορος πάσης ἄλλης κατὰ τοῦτο, (ὡς πρὸς τὸ) ὅτι δηλ. εἶναι ἱκανὴ πρὸς πλήρωσιν ἰδίου τινὸς σκοποῦ ;

Αὐτ. : Τὴν φράσιν *παρὰ δόξαν* ἐξηγοῦμαι : ἐναντίως πρὸς τὴν (πραγματικὴν) γνώμην σεαυτοῦ.

346b : *οὐδέν τι μᾶλλον* : Ταῦτα ὀβελίζω νομίζων, ὅτι προστεθέντα ὑπὸ μεταγενεστέρου ὡς ἑρμήνευμα τῆς φράσεως «ὥσπερ ὑπέθου» παρεισέφρησαν ὕστερον εἰς τὸ κείμενον.

Αὐτ. : Οἱ κώδικες ADM παρέχουσι : *διὰ τὸ ξυμφέρον αὐτῷ πλεῖν* κ.τ.λ.—Ἀλλ' ἐν τῷ κώδικι F κεῖται : *διὰ τὸ ξυμφέρειν αὐτῷ πλεῖν* κ. τ. λ., προσετέθη δ' ὅμως ὑπὸ νεωτέρας χειρὸς καὶ διόρθωσις τοῦ «ξυμφέρειν» εἰς «ξυμφέρον».

Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως ὁρμώμενον ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς γραφῆς τοῦ κώδικος F καὶ τὴν rationem ὁδηγὸν ἔχοντα γραπτέον : *διὰ τὸ ἰσχὺν φέρειν αὐτῷ* ⟨*τὸ*⟩ *πλεῖν* κ.τ.λ.—Προσσημειωτέον δ', ὅτι ὁ J. Burnet (ἔνθ' ἀν.) γράφει : *διὰ τὸ συμφέρον* κ.τ.λ., ἄλλοι δ' ὅμως ἐκδόται ἐδέξαντο τὴν γραφὴν *διὰ τὸ ξυμφέρειν*.

346c : Τὰς λέξεις *Ἥντινα—ὠφελίαν—ὠφελοῦνται* (μόνας) μεταφράζω : ὅ,τι καρποῦνται.—Προσθετέον δ', ὅτι τῶν ἐκδοτῶν οἱ μὲν γράφουσιν *ὠφελίαν*, οἱ δὲ ὠφέλειαν. Ἀμφότεροι πάντως οἱ τύποι εἶναι ὀρθοί, ἀπαντῶντες παρ' ἀρχαίοις.

Αὐτ. : *Φαμὲν δέ γε* : Μεταφράζω : Ἀλλὰ βεβαίως συμφωνοῦμεν.—Πβ. ἀνωτ., 346a.

---

1. Πρβλ. καὶ Humbert — Κουρμούλη (σεβαστοῦ καθηγητοῦ) Συντακτικὸν τῆς ἀρχ. Ἑλλην. γλ., ἐν Ἀθήναις 1957, § 225 καὶ 438, ἔτι δὲ Ἀχ. Τζαρτζάνου Συντακτ. ἀρχ. Ο.Ε.Σ.Β. 1940 § 169, 2 (σελ. 169).

Μνημονευτέον δὲ καὶ ὅτι ἀντὶ τοῦ «δέ γε», ὅπερ παρέχουσιν οἱ κώδικες AFM, ἐν τῷ κώδικι D εἶναι γεγραμμένον μόνον «δέ».

346e : *παρασκευάζει* : ἑρμηνεύω : προνοεῖ (περί).

347a : *ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ πράξειν* : Μεταφράζω : διότι (ἐκεῖνος,) ὅστις πρόκειται (θέλει) νὰ εὐδοκιμήσῃ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν τέχνην του.

Αὐτ. : *ἐθελήσειν* : Μεταφράζω : νὰ ἀναλάβωσι.

Αὐτ. : *ἢ ζημίαν, ἐὰν μὴ ἄρχῃ* : Ἐξηγοῦμαι : ἢ νὰ τιμωρῆται ὁ ἱκανὸς νὰ ἄρχῃ, ἐὰν (ἀπο)φεύγῃ τὴν ἀρχήν.

347c : Ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *τῆς δὲ ζημίας μεγίστη* ἴσως γραπτέον : *ἔστι δὲ ζημία ἡ μεγίστη*.

347d : Τὸ «*ἀληθινὸς*» διορθωτέον κατ' ἐμὲ εἰς *ἀληθινὸς* (=ὁ ἀληθινός).

Αὐτ. : Τὸ *πέφυκε* ἐξηγητέον : ἔχει προορισμόν.

347e : *σὺ οὖν . . . . δοκεῖ σοι λέγεσθαι ;* Ὅτι μετὰ τὸ *οὖν* γραπτέον *πότερον* (ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *ποτέρως*), κατωτέρω δὲ (μετὰ τὸ *καὶ*) *ποτέρως* (ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι FM *πότερον* καὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδ. AD *πότερον ὡς*), ὀρθῶς ἔκρινεν ὁ Ast· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ *ἀληθεστέρως* κατ' ἐμὲ γραπτέον : *ἀληθῶς τοῦπος*.

Αὐτ. : Ἐν μὲν τοῖς κώδιξι DM κεῖται *ἔγωγ' ἔφη*, ἐν δὲ τῷ κώδικι A εὕρηται *ἔγωγ' ἔφη*, ὁ δὲ F παρέχει (μόνον) *ἔγωγε*.
Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως γραπτέον *ἔγωγε φη⟨μί⟩*.

Αὐτ. : Τὸ *λυσιτελέστερον* μεταφραστέον : προτιμότερος.

348a : *διῆλθε τῷ τοῦ ἀδίκου* : Μεταφράζω : διεξῆλθεν (ἠρίθμησε) χάριν τοῦ βίου τοῦ ἀδίκου.

Αὐτ. : Τὴν πρότασιν *ἂν δυνώμεθά πῃ ἐξευρεῖν* ἐξηγοῦμαι : ἂν κατά τινα τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τοῦτο ὑφ' ἡμῶν.

Αὐτ. : Τὰς λέξεις (μόνας· διότι τἆλλα εἶναι εὐνόητα) *ἀντικατατείναντες—λόγον παρὰ λόγον* μεταφράζω : ἀντικρούοντες (φροντίσαντες νὰ ἀντικρούσωμεν) ἓν ἕκαστον τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ.

348b : Τὴν φράσιν *ἑκάτεροι ἐν ἑκατέρῳ* ἑρμηνεύω : καὶ ἡμεῖς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις ἡμῶν αὐτῶν καὶ οὗτος ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις του.

Αὐτ. : *ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους* : Ἐξηγ. : προβαίνοντες ἀμοιβαίως εἰς ὁμολογίας.

Αὐτ. : Τὴν φράσιν *ἐξ ἀρχῆς* ἑρμηνεύω : εἰς πάντα τὰ κατωτέρω ἐρωτήματα (εἰς ἓν ἕκαστον τῶν κατωτέρω ἐρωτημάτων).

348c : *πάνυ γενναίαν* : Μεταφρ. : εὐγενεστάτην.

348d : *Τὴν ἀδικίαν ἄρα κακοήθειαν καλεῖς ;* : Ἐνταῦθα ὁ Σωκράτης λογοπαικτεῖ ἕνεκα τῆς διττῆς σημασίας τῆς (ἀμέσως πρὸ τῆς ἀνωτέρω προτάσεως) λέξεως «εὐήθεια».

348e : *καὶ ἰσχυρὸν (εἶναι)* : Ἐξηγοῦμαι : καὶ (ὅτι) ἰσχυρὸν (ἱκανὸν) ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον.

349a : Τὸ *ἀτεχνῶς* ἐξηγητέον διὰ τοῦ *πράγματι*.

349b : *πλέον ἔχειν* : ἑρμηνεύω : ὑπερέχειν, νὰ εἶναι ἀνώτερος.—Οὕτω μόνον δύναται τις νὰ κατανοήσῃ τὴν κατωτέρω φράσιν «*τῆς δικαίας πράξεως*», ἥτις εἶναι ἀντικείμενον τοῦ *πλέον ἔχειν*, καθ' ἅπερ τὸ ἀνωτέρω *τοῦ δικαίου*.

Αὐτ. : Ἀντὶ τῆς γραφῆς τῶν κωδίκων *Οὐδὲ τῆς δικαίας*, ἥτις βεβαίως δὲν εὐσταθεῖ ἐνταῦθα ([1]), ὁ μὲν Adam γράφει : *οὐδὲ τῆς ⟨πράξεως τῆς⟩ δικαίας*, ὁ δὲ Wilamowitz ὀβελίζει τὸ *δικαίας*.

Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως γραπτέον : *οὐδὲ τῆσδε, μὰ Δία*,.

349c : *ὡς ἁπάντων πλεῖστον αὐτὸς λάβῃ* : Ἐξηγητέον ὧδε· πῶς νὰ λάβῃ αὐτὸς (=ὁ ἴδιος) τὰ πρωτεῖα μεταξὺ πάντων.—Ἀρτιότητος χάριν μνημονεύω ἐνταῦθα, ὅτι ἀντὶ τοῦ (ἐν τοῖς κώδιξιν ADM) *πλεῖστον αὐτός*, ἐν τῷ κώδικι F κεῖται *αὐτὸς πλεῖστον*.

349d : *Ἀλλὰ τί μέλλει ;* Μεταφράζω : Ἀλλὰ τί θὰ εἶναι ; (δηλ. : βεβαίως εἶναι).

349e : *Οὐκοῦν καὶ ἅπερ φρόνιμον, ἀγαθόν, ἃ δὲ ἄφρονα, κακόν ;* Τὸ *καί*, ὅπερ δὲν παρέχουσιν οὔτε οἱ κώδικες FD οὔτε ὁ Στοβαῖος, κεῖται ἐν τῷ κώδικι A, εἰσάγεται δέ καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν εἰς τὸ κείμενον.

Κατὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀπίθανος φθορά τις παλαιτέρου τινὸς (μὴ σῳζομένου) κώδικος—ἢ καὶ τοῦ αὐτογράφου τοῦ Πλάτωνος—κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ τοιαύτη σύνταξις τὸ μὲν εἶναι σπανία ([2]), τὸ δὲ δὲν παρέχει τὸν ἀπαιτούμενον νοῦν, προβαίνω εἰς διόρθωσιν ὧδε· *Οὐ καί, ὅσπερ φρόνιμος, ἀγαθόν, ὃς δὲ ἄφρων, κακόν ;* (ἐνν. : λέγεις τοῦτον).—Πβ. 341d : «οὐ καὶ ἡ τέχνη . . . », ἔτι δὲ τὸ Σοφόκλειον «μεῖζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω».

Αὐτ. : Τὸ *ὦ ἄριστε* ἑρμηνευτέον ἐν ἀρχῇ (τοῦ ἐντ. λόγου τοῦ Σωκράτους) διὰ τοῦ : *εὖγε* (χρυσόστομε).

Αὐτ. : *πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν* : Οὐδόλως δύναμαι νὰ νοήσω, πῶς ὁ Πλάτων, ταυτίζων ἀνωτέρω (καὶ κατωτέρω) τὸ *πλεονεκτεῖν* πρὸς τὸ *πλέον ἔχειν*, ἐνταῦθα διαστέλλει τὰς δύο ἐννοίας· διὸ νομίζω, ὅτι ἀντὶ τῶν (ἐν τοῖς σῳζομένοις κώδιξι) λέξεων «πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν» ἔκειτο ἐν τῷ αὐτογράφῳ τοῦ Πλάτωνος τὸ κατ' ἀρχὴν μὲν (μόνον) «ὀτιοῦν», μετὰ δὲ φθοράν τινα τοῦ αὐτογράφου τούτου (κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο) μόνον «—ΙΟΥΝ», ὅπερ ἐξελήφθη ὡς «ΑΞΙΟΥΝ», ἐντεῦθεν δὲ ἐκρίθη ὑπὸ ἀντιγραφέως ἀναγκαία ἡ συμπλήρωσις διὰ τῶν λέξεων «πλεονεκτεῖν ἢ». Κατὰ ταῦτα τὰς μὲν λέξεις «πλεονεκτεῖν ἢ» ὀβελίζω, ἀντὶ δὲ τοῦ *ἀξιοῦν* γράφω *ὁ,τιοῦν*.—Πβ. 349b : « . . . δοκεῖ *τί* σοι ἂν ἐθέλειν πλέον ἔχειν».

350a : Ἀντὶ τοῦ *πίρεῖσθαι* ἴσως γραπτέον *δύνασθαι*.

350b : Τὸ *ἴσως* ἐνταῦθα ἐξηγοῦμαι : *ὁμοίως*.

350d : *θαυμαστοῦ ὅσου* : ἑρμηνεύω : πρωτοφανοῦς.

Αὐτ. : *πρότερον δὲ οὔπω* : Κατ' ἐμὲ ταῦτα μόνα κεῖνται ἐν παρενθέσει (οὐχὶ τὰ

---

1. Πβ τὸ μνημονευθὲν ἔργον τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου μου Κ. Δ. Γεωργούλη, σελ. 351.

2. Φαίνεται, ὅτι (ἐὰν μάλιστα ὄντως τὸ χειρόγραφον, ἐξ οὗ—ἀμέσως ἢ ἐμμέσως—προῆλθον οἱ νῦν διασῴζοντες τὸ χωρίον κώδικες, ὡς καὶ τὰ παρὰ Στοβαίῳ ἀποσπάσματα, εἶχεν ὑποστῇ φθοράν τινα κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο) ἀντιγραφεῖς μὴ ἐννοοῦντες τὸ χωρίον καὶ παραγόμενοι (=παρασυρόμενοι) ἐκ τῶν δύο ὀρθῶς ἐχουσῶν αἰτιατικῶν *ἀγαθὸν* καὶ *κακόν*, προέβησαν εἰς διόρθωσιν τοῦ χωρίου οὕτως, ὥστε νὰ προκύψῃ ὅ,τι παραδέδοται

ἀπὸ τοῦ «τότε» μέχρι τοῦ «ἐρυθριῶντα», ὡς ἐν τοῖς κώδιξι FD, εἰς οὓς ἀκολουθεῖ ἐνταῦθα καὶ ἡ ἔκδοσις τῆς Ὀξωνίας, οὐδὲ τὰ ἀπὸ τοῦ—μετὰ τὸ «τότε»—«καί», ὡς ἐν τοῖς κώδιξιν AM), μετὰ δὲ τὸ *ἐρυθριῶντα* στικτέον δι' ἄνω στιγμῆς. Ἐξηγητέον δὲ τὴν φράσιν *πρότερον δὲ οὔπω* διὰ τῆς φράσεως: τὸ πρῶτον (κοινῶς: διὰ πρώτην φοράν).

Αὐτ.: *ἐπειδὴ δὲ οὖν*: Μεταφράζω: ὁπωσδήποτε δ' ὅμως ἀφοῦ (ἤ: ἀφοῦ δ' ὅμως πράγματι).

Αὐτ.: *τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτω κείσθω*: Ἐξηγοῦμαι: τοῦτο μὲν ἂς ἐνθυμώμεθα ὡς οὕτως ὡμολογημένον, τοῦτο μὲν ἐν τῇ συζητήσει μας ἔτσι ἂς ἰσχύῃ.—Ἀρτιότητος χάριν σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἀντὶ τοῦ (ἐν τοῖς κώδιξιν AFM καὶ παρὰ Στοβαίῳ) *ἡμῖν οὕτω κείσθω*, ἐν τῷ κώδικι D εὕρηται *οὕτω κείσθω ἡμῖν*.

Αὐτ.: *ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν*: Ἐξηγοῦμαι: δύναμαι ὁλόκληρον λόγον νὰ «ἐκφωνήσω» περὶ αὐτῶν.

Αὐτ.: εἰ οὖν λέγοιμι: Τὸ *οὖν* ἐνταῦθα μεταφράζω: πάντως.

350e: *εἶεν ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι*: Κατ' ἐμὲ τὸ χωρίον νοσεῖ.

Αὐτ.: Ἀντὶ τοῦ *Καίτοι τί ἄλλο βούλει;* νομίζω γραπτέον: *Καὶ τί ἔτι ἄλλο βούλει;*

Αὐτ.: *ἵνα καὶ ἑξῆς διασκεψώμεθα τὸν λόγον*: Ἐξηγοῦμαι: ἵνα συνεχίσωμεν τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

351a: *ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἴη ἀδικία δικαιοσύνης*: Ἑρμηνεύω: ὅτι καὶ ἱκανώτερον καὶ ἰσχυρότερον καθιστᾷ τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον ἡ ἀδικία ἢ ἡ δικαιοσύνη (=ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν δικαιοσύνην).—Πβ. 348e.—Προσσημειωτέον δ', ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AD *ὅτι καὶ* ὁ F παρέχει *καὶ ὅτι*.

351b; Ἀντὶ τοῦ *ἄδικον εἶναι* νομίζω γραπτέον *οἷόν τ' εἶναι*.—Πβ. 351c (δύνασθαι), 351d (ἀδυνάτους), 351e (δύναμιν), 352a (ἀδύνατον), 352b (δυνατώτεροι—οἷοί τε), 352c (ἐρρωμένως—ἀδύνατοι), μάλιστα δὲ 351b (... δύναμιν ...).

Αὐτ.: *ἀδίκως*: Συναπτέον (ἐν τῇ ἐξηγήσει) τῷ *οἷόν τ' εἶναι*, ἐξηγητέον δὲ διὰ τῆς φράσεως: (ὅτι εἶναι δυνατὸν) ἄνευ δικαιοσύνης.

Αὐτ.: *καὶ καταδεδουλῶσθαι*: Ἑρμηνεύω: καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς (νὰ ἔχῃ καταδουλώσει αὐτάς).—Τὰ δὲ ἑξῆς «πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῇ ἔχειν δουλωσαμένην» ὀβελίζω ὡς ἑρμήνευμα τοῦ «καταδεδουλῶσθαι», ὅπερ κακῶς ὁ Cobet ἔκρινεν ὀβελιστέον.—Σημειώσεως δ' ἄξιον καὶ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν ADM *ἑαυτῇ*, ὁ F παρέχει *ἑαυτήν*.

Αὐτ: Τὰς λέξεις *Μανθάνω—ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ λόγος* (μόνας· διότι τἆλλα εὐνόητα) ἐξηγοῦμαι: ἐνθυμοῦμαι, ὅτι τοῦτο (καὶ πρότερον) εἶχες εἰπεῖ.—Πβ. 344a καὶ 348d.

351c: Τὸ *δὴ* μεταφράζω: τώρα.

351d: *ὦ ἄριστε*: Πβ. ὅσα σημειοῦμαι ἀνωτέρω, ἐν 349e.

351e: *διοίσονται*, μεταφράζω: θὰ διαφωνήσωσι, θὰ ἔλθουν εἰς ῥῆξιν.

Αὐτ.: *ὦ θαυμάσιε*: Ἐξηγητέον πρὸ πάντων τῶν ἐνταῦθα λόγων τοῦ Σωκράτους (ἑπομένως καὶ πρὸ τοῦ *ἐὰν*) διὰ τῆς φράσεως: σπουδαῖα τὰ λέγεις (τ. ἔ. αἱ ἀποκρίσεις σου εἶναι λαμπραί).—Πβ. ὅσα παρατηρῶ ἀνωτέρω περὶ τῆς φράσεως «ὦ ἄριστε».

Αὐτ.: *ἐν ἑνί:* ἐξηγοῦμαι: ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἑνὸς (μόνου).

Αὐτ.: Τὸ *μῶν μὴ* σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ παρ' ἡμῖν *τάχα* (ἐν ὁμοίαις φράσεσιν).

Αὐτ.: *ἠοὐδὲν ἧττον ἕξει;* Μεταφράζω: ἢ μήπως καθόλου δὲν θὰ ὑστερήσῃ (εἰς ἐπήρειαν) (1); — Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ χωρίου, παρατηρῶ, ὅτι ἡ μὲν λέξις *ἧττον* κεῖται ἐν τοῖς κώδιξι FDM, ἀλλ' ἐν τῷ A εὕρηται μόνον ἐν τῇ ὥρᾳ γεγραμμένη· ἡ δὲ λέξις «ἕξει», ἣν παρέχουσιν οἱ κώδικες AFM, παραλείπεται ἐν τῷ κώδικι D.

Αὐτ.: *Μηδὲν ἧττον ἐχέτω:* Μεταφράζω: ἂς γίνῃ δεκτόν, ὅτι καθόλου δὲν θὰ ὑστερήσῃ.

Αὐτ.: *γένει:* ἐξηγοῦμαι: τάξει πολιτῶν.

352a. *μεθ' αὐτοῦ:* Ἑρμηνεύω: ἐν συνεργασίᾳ τῶν μελῶν, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται.

Αὐτ.: . . . *δή, οἶμαι:* Ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου ἔκρινα ὕποπτον τὸ «οἶμαι» ἐνταῦθα, προέβην δὲ περαιτέρω εἰς τὴν εἰκασίαν, ὅτι ἴσως ἀντὶ τοῦ «*δή, οἶμαι*» ἔκειτο πρότερον «*τοίνυν*».

Αὐτ.: *ποιήσει:* Ἑρμην.: θὰ προξενήσῃ.

352b; *Εὐωχοῦ τοῦ λόγου—θαρρῶν:* Ἐξηγοῦμαι: Νὰ ἔχῃς μετὰ θάρρους τὴν ἀπὸ τοῦ σεαυτοῦ λόγου (ὡσεὶ ἀπὸ φαγητοῦ καὶ ποτοῦ) ἀπόλαυσιν.

Αὐτ.: Λέγων «*τοῖσδε*» (=εἰς τούτους ἐδῶ, δηλ. τοὺς θεοὺς) ὁ Θρασύμαχος φαίνεται, ὅτι ἐδείκνυε τὸν ἐν τῇ αὐλῇ βωμόν (2).

352c: *ἀλλὰ δή:* Ἐξηγοῦμαι: νὰ εἶσαι δὲ βέβαιος, ὅτι . . .—Τὸ δὲ ἑπόμενον (μεσολαβοῦντος τοῦ *καὶ*) *οὗς* ἰσοδυναμεῖ κατ' ἐμὲ τῷ «εἴ τινας». — Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ χωρίου, παρατηροῦμεν, ὅτι ἀντὶ τῶν λέξεων «δὴ καὶ οὗς» τῶν κωδίκων FM, ἐν τῷ κώδικι D καὶ παρὰ Στοβαίῳ κεῖται (μόνον) «καὶ οὗς», ἐν δὲ τῷ κώδικι A εἶναι μὲν γεγραμμένον «δικαίους», εἶναι δ' ὅμως προσγεγραμμένη, ὑπὸ τῆς αὐτῆς, ὡς φαίνεται, χειρός, καὶ ἡ διόρθωσις: *δὴ καὶ οὕς*.

Αὐτ.: Τὸ *ἐρρωμένως* ἑρμηνεύω: «ἀποτελεσματικῶς».

Αὐτ.: *οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο ἀλλήλων:* Ἐξηγοῦμαι: διότι δὲν θὰ ἔμενον, χωρὶς νὰ βάλουν χέρι ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον.—Εἰ δέ μή, γραπτέον «ἀντείχοντο». — Παρασημειωτέον δ', ὅτι τὸ «ἄν», ὅπερ παρέχουσιν οἱ κώδικες AFM, ἔτι δὲ ὁ Στοβαῖος, παραλείπεται ἐν τῷ κώδικι D.

Αὐτ.: *μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ' οὓς ᾖσαν ἅμα ἀδικεῖν:* Ἀντὶ τοῦ «ἅμα ἀδικεῖν», παρὰ Στοβαίῳ κεῖται «ἀδικεῖν ἅμα».

Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως γραπτέον: *μηκέτι ἀλλήλους, ὅτ' ἐπ' ἄλλους ᾖσαν, συναδικεῖν*·

Αὐτ.: *δι' ἣν ἔπραξαν, ἃ ἔπραξαν:* Πρὸ τούτων, ἤτοι μετὰ τὸ *συναδικεῖν* ἀπαιτεῖται ἄνω στιγμή· εἰ δὲ μή, γραπτέον ⟨*καὶ*⟩ *δι' ἣν ἔπραξαν* κ.τ.λ. (διότι προηγεῖται τό: *ἢ αὐτοὺς ἐποίει* κ.τ.λ.).

Αὐτ.: Ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *ἀδικίᾳ* γραπτέον: *ἀνοίᾳ*· εἰ δὲ μή, γραπτέον *τῇ ἀληθείᾳ*.—Πβ. 591d (βιβλ. Θ').

---

1. Διὰ τῆς λέξεως «ἐπήρεια» νοῶ τὴν βλαβερὰν ἐνέργειαν, τὴν παροχὴν βλάβης. Ἰστέον δ' ὅτι ἡ τοιαύτη τῆς λέξεως σημασία (πρὸς ταῖς ἄλλαις) ἀπαντᾷ πολλαχοῦ (π. χ. ἰδὲ Λουκιαν. Ὑπὲρ Προσαγ. Πταίσμ. 1).

2. Κακῶς—κατ' ἐμὲ—οἱ μέχρι τοῦδε ἑρμηνευταὶ ἐξηγοῦνται τὸ «τοῖσδε».

352d : *φαίνονται μὲν οὖν καὶ νῦν :* Ἑρμηνεύω : βεβαίως, καὶ ἂν μηδὲν ἄλλο σχετικὸν εἴπωμεν, εἶναι προφανές, ὅτι οἱ δίκαιοι εἶναι εὐδαιμονέστεροι.

Αὐτ. : *Περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος :* Πβ. 344e : «ἢ σμικρὸν . . . . ἀλλ' οὐ βίου διαγωγὴν . . . . » (κατὰ τοὺς κώδικας ADM· διότι κακῶς ἐν τῷ κώδικι F ἀντὶ τοῦ «ἀλλ' οὐ» κεῖται «ὅλου») (1).

Αὐτ. : *δοκεῖ τί σοι εἶναι ἵππου ἔργον ;* Ἐξηγοῦμαι : νομίζεις, ὅτι ἔχει ἰδιαίτερόν τι ἔργον ὁ ἵππος (ὅτι θεραπεύει ἰδιαίτερόν τινα σκοπὸν ὁ ἵππος) ;

352e : *ὃ ἂν ᾖ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῇ τις ᾖ ἄριστα* : Ἑρμηνεύω : ὅπερ ἤθελε πράττει τις διὰ μόνου ἐκείνου (τοῦ ἵππου ἢ τοῦ οἱουδήποτε ἄλλου) καὶ δι' οὐδενὸς ἄλλου ἢ τοὐλάχιστον ὅ,τι κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον ἤθελε πράττει τις διὰ μόνου ἐκείνου.

353a : *Πυνθανόμενος* : Ἐξηγοῦμαι : ὅτ' (=ὅτε) ἐζήτουν νὰ μάθω.

Αὐτ. : Ἀντὶ τοῦ παραδεδομένου *εἰ οὐ τοῦτο ἑκάστου εἴη ἔργον* νομίζω γραπτέον : *εἰ σὺ τοῦτο ἑκάστου ἂν θείης ἔργον*.—Πβ. 352e.

353b : *ἀρετή :* ἑρμηνεύω : ἰδιαίτερον πλεονέκτημα, ἰδιαιτέρα—ἔξοχος ἰδιότης, δύναμις.—Πβ. ὅσα ἔγραψεν ὁ σεβαστὸς διδάσκαλός μου κ. Κωνσταντῖνος Ἰω. Λογοθέτης ἐν τῷ περιοδικῷ *Πλάτωνι*, 1961, σελ. 184—85.

Αὐτ. : *ὀφθαλμῶν, φαμέν, ἔστι τι ἔργον ;* Ἀντὶ τοῦ «*φαμὲν*» ὁ Στοβαῖος παρέχει (ἁπλῶς) *μέν*, ἀντὶ δὲ τοῦ «ἔστι τι», ὅπερ κεῖται ἐν τῷ κώδικι F καὶ παρὰ Στοβαίῳ, οἱ κώδικες ADM παρέχουσιν «ἔστιν».

Οὕτως εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐν τῷ ἀρχετύπῳ ἀντὶ τοῦ «φαμὲν» καὶ τοῦ «μὲν» ἔκειτο—κατόπιν φθορᾶς τινος—μόνον CN, ὅπερ ἐκληφθὲν ὡς ЄN συνεπληρώθη ὑπὸ μὲν τοῦ Στοβαίου ὡς ΜЄN ὑπὸ δὲ τῶν ἀντιγραφέων ὡς ΦΑΜЄN. Ἀλλ' αὕτη δὴ ἡ συμπλήρωσις (ἡ ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων κυρίως) καταδεικνύει καὶ ὅτι πρὸ τοῦ CN ὑπῆρχε κενόν τι Κατὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καὶ ὁ νοῦς ἐνταῦθα ἀπαιτεῖ κατ' ἐμὲ τὴν λέξιν *ἴδιον*, ἤκασα, ὅτι τὸ CN προῆλθεν ἐκ φθορᾶς οὐχὶ τοῦ ЄN ἀλλὰ τοῦ ΟN, ὅπερ ἦτο τὸ τελευταῖον μέρος τῆς λέξεως ΙΔΙΟΝ.—Πβ. 353d (ἰδια). Γραπτέον ἄρα κατ' ἐμέ : *ὀφθαλμῶν ἴδιον ἔστι τι ἔργον ;*

Αὐτ. : *ὥτων ἦν τι ἔργον ;* Νομίζω γραπτέον : *ὥτων ἔστιν ἔργον ;* Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι τὰ μετὰ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ παραδείγματι λέξιν «ἔργον» (*Ἔστιν.—Ἆρ' οὖν καὶ ἀρετὴ* κ.τ.λ.) μέχρι τῶν λέξεων *ὥτων ἦν τι ἔργον*, ἅπερ παρέχουσιν οἱ κώδικες AFM, ἔτι δὲ ὁ Στοβαῖος, παρελείφθησαν ἐν τῷ κώδικι D, προφανῶς διότι τὸ βλέμμα τοῦ ἀντιγραφέως τοῦ κώδ. D, εὐθὺς ὡς οὗτος ἀντέγραψε τὰς λέξεις «ὀφθαλμῶν ἴδιον ἔστι τι *ἔργον ;* », ἔπεσεν εἰς τὴν ἐν τῷ ἀρχετύπῳ λέξιν *ἔργον* τῆς φράσεως «ὥτων . . . . ἔργον»· ἐπειδὴ δὲ μετὰ ταύτην ἔκειτο ἡ λέξις *Ναί*, ἀντέγραψεν ἀμέσως ταύτην. Ὀρθῶς ἄρα οἱ νεώτεροι ἐκδόται εἰσάγουσιν εἰς τὸ κείμενον καὶ τὰ ἐν τῷ κώδικι D παραλειφθέντα.

353c : *ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀρετῆς κακίαν* : Ἐξηγοῦμαι : ἀλλὰ τοὐναντίον (ἂν ἔχουν) μειονέκτημα (ἐλάττωμα).

Αὐτ : *κακίᾳ δέ :* Ἑρμηνεύω : ἐλλείψει δὲ ταύτης (τῆς ἀρετῆς, τῆς δυνάμεως).

353d : *Τίθεμεν οὖν καὶ τἆλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον ;* Ἐξηγοῦμαι : Λοιπὸν καὶ τἆλλα πάντα ὑπάγομεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀπόφανσιν (θεωροῦμεν ὡς οὕτως ἔχοντα) ;—

---

1. Κακῶς ἄρα εἰσήγαγε τὴν λέξιν ταύτην εἰς τὸ κείμενον ὁ J. Burnet.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ χωρίου, παρατηρῶ, ὅτι ἐν τῷ κώδικι F καὶ παρὰ Στοβαίῳ κεῖται (κακῶς) «αὐτὸν τοῦτον» ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν ADM «αὐτόν».

Αὐτ. : *καὶ φαῖμεν ἴδια ἐκείνης εἶναι ;* : Ἀντὶ τοῦ «φαῖμεν», ὅπερ παρέχουσιν οἱ κώδικες ADM, ἐν τῷ κώδικι F καὶ παρὰ Στοβαίῳ κεῖται «φαμέν», ἀντὶ δὲ τῆς λέξεως «ἐκείνης», ἣν παρέχουσιν οἱ κώδικες AFDM καὶ ὁ Στοβαῖος καὶ ἣν ὀβελίζει ὁ Madvig, παραδέδοται καὶ γραφὴ «ἐκείνου».

Ἀλλὰ κατ' ἐμὲ γραπτέον : *καὶ ⟨οὐ⟩ φαῖμεν ἴδια ἐκείνης εἶναι ;*

353e : *Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ* κ.τ.λ.: Τὴν λέξιν *ἀνάγκη* ἐξηγοῦμαι : ἀφεύκτως προσήκει, ἀφεύκτως προσιδιάζει.

Αὐτ. : Ἀντὶ τοῦ *Οὐκοῦν* (1) ἴσως γραπτέον *Οὔκουν*, ὅπερ «οὔκουν» ἐνταῦθα ἐξηγητέον : ἔπειτα δὲν εἶναι ἀλήθεια ὅτι . . . —

Αὐτ. : *Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ* κτλ.: Τὸ *καὶ* ἑρμηνεύω : καὶ ἑπομένως.

354b : *τοῦ ἀεὶ παραφερομένου ἀπογεύονται ἁρπάζοντες* : Ἐξηγοῦμαι : τρώγουν (δοκιμάζουν) ἁρπάζοντες ἐκ τοῦ ἑκάστοτε προσφερομένου νέου φαγητοῦ.

Αὐτ. : *οὐκ ἀπεσχόμην* : Ὁριστικὴ ἀντὶ ἀπαρεμφάτου ἀνακολούθως πως (ἕνεκα τῆς ἀπὸ τοῦ *δοκῶ* ἀποστάσεως). Ἀλλ' ἡ ἀνακολουθία αὕτη αἴρεται πως, ἂν στίξωμεν δι' ἄνω στιγμῆς μετὰ τὴν ἐν 354b λέξιν «ἀρετή».

Β'

357a : Γράφω : *τὸ δ' ἦν ἄρα [ὡς ἔοικε] προοίμιον*, ἤτοι ὀβελίζω τὸ «ὡς ἔοικε» κρίνων τοῦτο ἑρμήνευμα τοῦ «ἄρα», ὅπερ «ἄρα» ἐνταῦθα κατ' ἐμὲ σημαίνει : κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς βλέπω τώρα.—Πβ. Τζαρτζ. Συντ. ἀρχ. Ο.Ε.Σ.Β. 1940, σελ. 128.

Αὐτ. : *ἀνδρειότατος* : Μεταφράζω : τολμηρότατος, «ἀποφασιστικώτατος» (2).

357c : *οἷον αὖ* : Ἑρμηνεύω : ὅπως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀνωτέρω (πρῶτον) παράδειγμα (ξενικῶς : «ἀφ' ἑτέρου», «ἐξ ἄλλου») (3) εἶναι . . .

Αὐτ. : *ἰατρεύεσθαι* : Ἐξηγοῦμαι : (τὸ) δέχεσθαι ὅ,τι ὁ ἰατρὸς ἐπιτάσσει (ὑποβάλλεσθαι εἰς ἰατρικὴν θεραπείαν).

357d : Τὰς λέξεις *γὰρ οὖν* μεταφράζω : βεβαιότατα.

358a : *Οὐ τοίνυν δοκεῖ, ἔφη* : Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν ADM «δοκεῖ ἔφη», ὁ F μόνος παρέχει «ἔφη δοκεῖ».

Ἀλλὰ νομίζω γραπτέον : ΟΥ ⟨ΤΟΥΤΟΥ ΜΕΝ⟩ΤΟΙ ΦΥΝ⟨ΑΙ⟩ ΔΟΚΕΙ ΕΦΗ κτλ.— Ἡ διόρθωσίς μου πάντως αὕτη, δι' ἧς καὶ νοῦς παρέχεται (εἶναι ἄλλως τε καὶ σύμφωνος πρὸς τὰ κατωτέρω περὶ γενέσεως τῆς δικαιοσύνης) καὶ ἡ σύνταξις γίνεται κανονική, δικαιολογεῖται καὶ παλαιογραφικῶς· διότι, καθ' ἃ εἰκάζω, τὸ μὲν ΤΟΥΤΟΥ, κείμενον ἐν τῷ αὐτογράφῳ τοὐλάχιστον τοῦ Πλάτωνος, ἦτο εὔκολον νὰ παραλειφθῇ ἐν τῇ

---

1. Τοῦ ἐν τῇ φράσει «Οὐκοῦν ἀρετήν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι δικαιοσύνην, κακίαν δὲ ἀδικίαν ;».

2. Ἔγραψα τὴν λέξιν ἐν εἰσαγωγικοῖς ὡς ἀδόκιμον.

3. Περὶ τοῦ ξενισμοῦ «ἐξ ἄλλου» ἰδὲ καὶ ὅσα ἔχει γράψει ὁ σεβαστός διδάσκαλός μου Κωνσταντῖνος Ἰω. Λογοθέτης ἐν τῷ Περιοδικῷ *Πλάτωνι*, 1960, σελ. 8.

ἀντιγραφῇ διὰ τὸ ἐν τέλει ΟΥ (ὁ ἀντιγραφεὺς δηλ. γράψας τὸ ἡγούμενον ἀρνητικὸν ΟΥ καὶ ἰδὼν τοῦτο ἐνόμισεν, ὅτι ἔγραψε καὶ τὸ εἰς ΟΥ λῆγον ΤΟΥΤΟΥ), τὸ δὲ ΜΕΝ (τοῦ ΜΕΝΤΟΙ) καὶ τὸ ΑΙ (τοῦ ΦΥΝΑΙ) κατέχοντα ἐλάχιστον ἑκάτερα χῶρον, ἢτο εὔκολον ἢ ἐν αὐτῷ τῷ αὐτογράφῳ τοῦ Πλάτωνος ἢ ἐν παλαιῷ τινι κώδικι (καθόλου δ' εἰπεῖν ἐν τῷ κώδικι, ἐξ οὗ οἱ σῳζόμενοι κώδικες) νὰ ἀφανισθῶσιν ἐκ τοῦ χρόνου· τότε δὲ καὶ τὸ γράμμα (1) Φ (εἴτε ἀρχῆθεν ἢτο δυσδιακρίτως γεγραμμένον, εἴτε τῷ χρόνῳ ἐφθάρη πως) μετὰ πολλῆς εὐλογοφανείας ἢτο δυνατὸν ὑφ' οἱουδήποτε ἀντιγραφέως νὰ παραναγνωσθῇ ὡς Ν, ἵνα μετὰ τῶν ἄλλων σῳζομένων γραμμάτων (ΤΟΙ καὶ ΥΝ) ἀποτελέσῃ τὴν λέξιν ΤΟΙΝΥΝ.—Μεταφράζω δὲ τὴν πρότασιν «οὐ τούτου μέντοι φῦναι δοκεῖ τοῖς πολλοῖς ἀλλὰ τοῦ ἐπιπόνου εἴδους» ὧδε· 'Αλλ' ὅμως κατὰ τὰς δοξασίας τῶν πολλῶν (ἡ δικαιοσύνη) δὲν προέρχεται (δὲν προῆλθεν) ἐκ τούτου ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐπιπόνου (=κοπιαστικοῦ) εἴδους τοῦ ἀγαθοῦ.

Αὐτ. : Τὴν φράσιν *διὰ δόξαν* κρίνων ἑρμήνευμα (μτγν.) τῆς φράσεως *εὐδοκιμήσεων (ἕνεκα)* ὀβελίζω.

358c : Τὸ *ἄρα* μεταφράζω : «δά».

Αὐτ. : *ἀκούων Θρασυμάχου καὶ μυρίων ἄλλων* : Ταῦτα νομίζων ἑρμήνευμα τῆς φράσεως «διατεθρυλημένος τὰ ὦτα» ὀβελίζω.

358d : Τὴν λέξιν *εἰπὼν* ἐξηγοῦμαι : διὰ τοῦ ἐμαυτοῦ λόγου.

Αὐτ. : Τὴν λέξιν *πολλάκις* κρίνω ὕποπτον.

358e : Ἐν τοῖς κώδιξιν ΑΜ κεῖται *τί ὄν τε*· ἀντὶ δ' ὅμως τούτου εὕρηται ἐν μὲν τῷ κώδικι F *οἷόν τε*, ἐν δὲ τῷ D *τί οἷόν τε*, ὁ δὲ (νοθευθεὶς) Monacensis 237 παρέχει *τί οἷονται*. Καὶ ὁ μὲν Stallbaum ἐνταῦθα συμφωνεῖ τῷ κώδικι F, ὁ δὲ Hermann δέχεται τὴν γραφὴν τοῦ D, τοῦ Schneider ἀκολουθοῦντος εἰς τὸν Monac. 237. 'Αλλ' ὁ Adam γράφει *οἷόν τέ τι*, ὁ δὲ Tucker *τί τῷ ὄντι*.

Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως γραπτέον *ὁποῖόν τε*.

Αὐτ. : *πλέονι δὲ κακῷ ὑπερβάλλειν τὸ ἀδικεῖσθαι ἢ ἀγαθῷ τὸ ἀδικεῖν* : Μεταφράζω : εἶναι δὲ πολλῷ μᾶλλον κακὸν τὸ νὰ ἀδικῆταί τις, παρ' ὅσον εἶναι ἀγαθὸν τὸ νὰ ἀδικῇ.—Παρασημειωτέον δ', ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AF «πλέονι» οἱ κώδικες DM παρέχουσι «πλέον».

359a : *ἐντεῦθεν δή* : ἐξηγοῦμαι : διὰ τοῦτο ἀκριβῶς.

Αὐτ. : Ἡ λέξις *ταύτην* ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ τῷ *τοιαύτην*.

Αὐτ. : *μεταξὺ οὖσαν* : Ὁ σεβαστὸς διδάσκαλός μου κ. Κωνστ. Δ. Γεωργούλης, ἔνθ' ἀν. σελ. 353 παραβάλλει πρὸς Ἀριστοτ. Ἠθ. Νικομ. 1133b 30 («δῆλον, ὅτι ἡ δικαιοπραγία μέσον ἐστὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι»).

Νομίζω δ' ὅμως, ὅτι ἐν τῷ ἐξεταζομένῳ χωρίῳ τῆς *Πολιτείας* ὀφείλομεν ἀντὶ τοῦ «μεταξὺ οὖσαν» νὰ γράψωμεν *μετέχουσαν* τὰ συμφραζόμενα ὁδηγὸν ἔχοντες. Ἐξηγοῦμαι δὲ τὴν λέξιν *μετέχουσαν* ὧδε· ἥτις φύσις τῆς δικαιοσύνης μετέχει . . .

Αὐτ. : *ἀρίστου ὄντος* : Ἐξηγοῦμαι : ἄκρου ἀγαθοῦ.—Οὕτω καὶ τὸ κατωτέρω *κακίστου* μεταφράζω : ἄκρου κακοῦ.

359a—b : *οὐχ ὡς ἀγαθόν, ἀλλ' ὡς ἀρρωστίᾳ τοῦ ἀδικεῖν τιμώμενον* : Ἑρμηνεύω : οὐχὶ διότι θεωρεῖται ἀγαθόν, ἀλλὰ διότι κρίνεται ἀναγκαῖον ἐξ ἀδυναμίας (ἀνικανότητος) πρὸς διάπραξιν τῆς ἀδικίας.

---

1. Τοῦ ΦΥΝΑΙ.

359b : Τὸ *δὴ* ἐξηγοῦμαι : καθὼς βλέπεις.

Αὐτ. : *Ὡς δὲ καὶ οἱ ἐπιτηδεύοντες ἀδυναμίᾳ τοῦ ἀδικεῖν ἄκοντες αὐτὸ ἐπιτηδεύουσι* : Ἑρμηνεύω : Ὅτι δέ, κατὰ τὸν ἀνωτέρω διισχυρισμόν μου (=*ὡς*), καὶ οἱ ἐξ ἀδυναμίας πρὸς διάπραξιν ἀδικίας ἀσκοῦντες (διαπράττοντες) τὸ δίκαιον, πράττουσιν αὐτὸ παρὰ τὴν θέλησίν των . . . . (Τὸ *ἄκοντες* ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον).

359b—c : *εἰ τοιόνδε ποιήσαιμεν τῇ διανοίᾳ· δόντες ἐξουσίαν ἑκατέρῳ ποιεῖν, ὅ,τι ἂν βούληται, τῷ τε δικαίῳ καὶ τῷ ἀδίκῳ, εἶτ' ἐπακολουθήσαιμεν θεώμενοι* : Ταῦτα (μόνα· διότι τὰ ἄλλα εὐνόητα) ἐξηγοῦμαι ὧδε : ἂν προβῶμεν (ἠθέλομεν προβῆ) εἰς ὑπόθεσίν τινα, οἷα ἡ ἑξῆς· ἂν δηλ., ἀφοῦ δώσωμεν τὴν «δυνατότητα» καὶ εἰς τὸν ἕνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον, δηλ. καὶ εἰς τὸν δίκαιον καὶ εἰς τὸν ἄδικον, νὰ πράττῃ ὅ,τι τυχὸν θέλει, ἠθέλομεν παρακολουθήσει (ἢ ἁπλῶς : παρακολουθήσωμεν) μετὰ προσοχῆς . . . .

359c : Τὸ *οὖν* ἐξηγοῦμαι : τότε.

Αὐτ. : *εἰς ταὐτὸν ἰόντα διὰ τὴν πλεονεξίαν* : Ἑρμηνεύω : καταλήγοντα εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν ἕνεκα τῆς πρὸς κτῆσιν ἀγαθῶν καὶ ἐπικράτησιν ὁρμῆς.—Πβ. ὅσα σημειοῦμαι ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἐν 349b «πλέον ἔχειν» καὶ τοῦ ἐν 349c «ὡς ἁπάντων πλεῖστον αὐτὸς λάβῃ».—Προσθετέον δ', ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν ADM *διὰ* ὁ F (μόνος) παρέχει *ἐπί*.

Αὐτ. : *ὅ* : Ἐξηγοῦμαι κοινολεκτῶν : «πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον» (τ. ἔ. ἣν πλεονεξίαν).

Αὐτ. : *πᾶσα φύσις* : Ἐξηγητέον : οἱοσδήποτε ἄνθρωπος (οἱουδήποτε χαρακτῆρος).

Αὐτ. : *νόμῳ δὲ βίᾳ παράγεται ἐπὶ τὴν τοῦ ἴσου τιμήν* : Δείγματα μεταβολῆς τοῦ ἐξηρτημένου λόγου εἰς ἀνεξάρτητον ὡς καὶ ἑρμηνείας τῆς τοιαύτης μεταβολῆς, παρέσχον πολλαχοῦ τῆς «Περὶ τῆς Συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ» ἐργασίας ἐμαυτοῦ, εἰς ἣν καὶ παραπέμπω. Μεταφράζω δὲ τὴν πρότασιν ταύτην τῆς *Πολιτείας*, ὡς ἑξῆς : ἀλλ' ἐκ τῶν νόμων διὰ τῆς βίας φέρεται πρὸς τὴν ἰσοτιμίαν καὶ ἰσομοιρίαν.—Προσθέτω, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδ. ADM «νόμῳ» ὁ F μόνος παρέχει «νόμου», ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τοῖς κώδ. AF «βίᾳ» οἱ κώδικες DM παρέχουσι «καὶ βίᾳ», προφανῶς ἐκ προσθήκης τῶν ἀντιγραφέων.

359d—e : *τοῦτον δὲ ἄλλο . . . . ἐκβῆναι* : Περὶ τῶν γραφῶν καὶ τῶν διορθώσεων τοῦ χωρίου ἰδὲ τὸ μνημονευθὲν ἔργον τοῦ κ. Κ. Γεωργούλη σελ. 354, ἔτι δὲ τὸ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ J. Burnet κριτικὸν ὑπόμνημα.

Δέχομαι πάντως μετ' ἄλλων τὴν γραφήν : *τοῦτον δὲ ἄλλο μὲν ἔχειν οὐδέν, περὶ δὲ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον· ὃν περιελόμενον ἐκβῆναι.*

359e : *πρὸς ἑαυτόν, εἰς τὸ εἴσω τῆς χειρός* : Κατ' ἐμὲ ταῦτα σημαίνουσι : «πρὸς τὸ μέρος του, δηλαδὴ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χειρὸς αὐτοῦ».—Ἁπλούστερον δὲ ταῦτα πάντα ἐξηγοῦμαι : πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

360a : *ἐπιψηλαφῶντα* : Ἐξηγοῦμαι κοινολεκτῶν ὧδε· «ἐνῷ ἐπασπάτευε».

360b : Ὁ τύπος *δόξειεν* καθ' ἕλξιν ἐξηνέχθη.

360c : *ἐπὶ ταὐτὸν ἴοιεν* : Πβ. ὅσα σημειοῦμαι ἀνωτέρω, 359c.—Δέχομαι δὲ τὴν γραφὴν (1) τῶν κωδ. AM : *ἐπὶ ταὐτὸν* (ἄνευ τοῦ *ἄν*, ὅπερ ἐννοεῖται) *ἴοιεν*.

---

1. Ἐν τῷ κώδικι F φέρεται *ἐπὶ ταὐτ' ἂν ἴοιεν*, ἐν δὲ τῷ D κεῖται *ἐπὶ ταῦτ' ἂν ἴοιεν*. Ὁ δὲ J. Burnet ἔνθ' ἀν. γράφει : *ἐπὶ ταὐτ' ἂν ἴοιεν*.

Αὐτ.: *ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδίᾳ ὄντος*: Μεταφράζω: διότι, ὡς φαίνεται, ἀγαθὸν καθ. ἑαυτὸ δὲν ὑπάρχει.

360d: Τὴν λέξιν *ἰδίᾳ* ἐξηγοῦμαι: καθ' ἑαυτήν.

Αὐτ.: Τὴν μετοχὴν *λέγων* μεταφράζω: ἀγορεύων, δημηγορῶν.

Αὐτ.: *τοιαύτης ἐξουσίας ἐπιλαβόμενος*: Μεταφράζω: ἀφοῦ λάβῃ τοιαύτην δύναμιν.

Αὐτ.: *τοῖς αἰσθανομένοις*: ἐξηγοῦμαι: εἰς ἐκείνους, «ποὺ καταλαβαίνουν», εἰς τοὺς νοήμονας.

Αὐτ.: *Ταῦτα μὲν οὖν δὴ οὕτω*: Μεταφράζω: Λοιπὸν ταῦτα μέν, ὅπως βλέπεις, ἔτσι εἶναι.

360e: *ἐὰν διαστησώμεθα*: Μεταφρ.: ἐὰν νοερῶς (παρα)στήσωμεν ἔναντι ἀλλήλων.

Αὐτ.: *Τίς οὖν δὴ ἡ διάστασις; ἥδε*· Ἐξηγοῦμαι: Λοιπὸν πῶς ἀκριβῶς πρέπει νὰ νοήσωμεν τὴν τοιαύτην ἀντιπαραβολήν; Ἰδού.

Σημειῶδες, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι FDM «τίς», ἐν τῷ κώδικι A μόνῳ φέρεται «τί».

360e — 361a: . . . *ἀδύνατα* . . . *δυνατά* . . . *καὶ τοῖς μὲν ἐπιχειρεῖ, τὰ δὲ ἐᾷ*: Χιαστόν.—Ἰστέον δ' ὅμως καὶ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδ. ADM *ἀδύνατα* . . . *δυνατὰ* ὁ F παρέχει *δυνατὰ* . . . *ἀδύνατα*.

361a: *ἐπιχειρῶν ὀρθῶς τοῖς ἀδικήμασι λανθανέτω*: Ἐξηγ.: ἂς θεωρήσωμεν, ὅτι πράττει ὀρθῶς τὰ ἀδικήματα, χωρὶς νὰ γίνηται αἰσθητὸς (κοινῶς: ἀντιληπτός).

Αὐτ.: *οὐκ ἀφαιρετέον ἀλλ'*: Ταῦτα κρίνω ὕποπτα.

361b: *ἐπανορθοῦσθαι δυνατῷ εἶναι*: Ἐνταῦθα ὀφείλομεν ἐκ τοῦ ἀνωτέρω *δοτέον* νὰ νοήσωμεν ὁμοίαν τινὰ φράσιν, οἷον *ἐπιτρεπτέον αὐτῷ*.

Αὐτ.: *λέγειν τε ἱκανῷ ὄντι πρὸς τὸ πείθειν, ἐάν τι μηνύηται τῶν ἀδικημάτων καὶ βιάσασθαι*: Ἐξηγ.: ὡς ἱκανὸς καὶ νὰ ὁμιλῇ πειστικῶς, ὅταν τι τῶν ἀδικημάτων αὐτοῦ γίνηται φανερὸν (ἀποκαλύπτηται) καὶ νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς βίας . . .

Αὐτ.: *διά τε ἀνδρείαν καὶ ῥώμην καὶ διὰ παρασκευὴν φίλων καὶ οὐσίας*: Ἐξηγ.: τὸ μὲν (κοινῶς: ἀφ' ἑνὸς μὲν) ἕνεκα τῆς τόλμης καὶ τῆς σωματικῆς δυνάμεως, τὸ δὲ (κοινῶς: ἀφ' ἑτέρου δὲ) διότι φροντίζει νὰ ἔχῃ φίλους καὶ περιουσίαν.

361c: Συμφωνῶν τῷ Hermann, μετὰ τὴν λέξιν *γιγνομένων* στίζω δι' ἄνω στιγμῆς, τὸ δ' ἀμέσως ἑπόμενον *ἀλλὰ* ἐξηγοῦμαι: *τοὐναντίον* ἢ *λοιπόν*.

361d: Τὰς λέξεις *ὡς ἐρρωμένως—εἰς τὴν κρίσιν ἐκκαθαίρεις* (μόνας) ἐξηγοῦμαι: μὲ πόσην δύναμιν κρίσεως «ξεκαθαρίζεις».

Αὐτ.: Μετὰ τὴν λέξιν *ἀνδροῖν* πρέπει νὰ τεθῇ (ἀντὶ τελείας) θαυμαστικόν.

361e: *καὶ δὴ κἂν*: Ἐξηγ.: καὶ ἂν δά.

Αὐτ.: *στρεβλώσεται*: Ἐξηγ.: θὰ βασανισθῇ (διὰ στρεβλώσεως καὶ ἐξαρθρώσεως τῶν μελῶν τοῦ σώματός του διὰ τῆς στρέβλης).

362a: *ἅτε ἐπιτηδεύοντα πρᾶγμα ἀληθείας ἐχόμενον καὶ οὐ πρὸς δόξαν ζῶντα*: Ἐξηγοῦμαι: ἐπειδὴ ἀσκεῖ πραγματικὸν (ἀποδοτικὸν) ἔργον καὶ δὲν ζῇ διὰ τὴν φήμην.

362 a—b : *βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενον,*
ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα (1)

Ἑρμηνεύω : δρέπων δίκην καρπῶν ἐκ τῆς (οἱονεὶ) διὰ τοῦ νοῦ γινομένης συστηματικῆς ἀρόσεως σπουδαίας σκέψεις (2).

362b : *πρῶτον μέν* : Τὰ ἐντεῦθεν μέχρι τῆς λέξεως *ἀδικεῖν* ἀποτελοῦσιν ἐπεξήγησιν (3) τῆς φράσεως «οὐ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι».

Αὐτ. : Ἀντὶ τοῦ (κακῶς κατ' ἐμὲ) παραδεδομένου *δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι* νομίζω (4) γραπτέον : *δοκοῦντα δίκαιον εἶναι.*

Αὐτ. : Τὴν λέξιν *κοινωνεῖν* κρίνων ἑρμήνευμα τοῦ *ξυμβάλλειν* (5) ὀβελίζω. Ἐξηγοῦμαι δὲ τὰς λέξεις *ξυμβάλλειν, οἷς ἂν ἐθέλῃ* ὧδε· νὰ συνδέηται διὰ φιλίας (νὰ συνάπτῃ σχέσεις) πρὸς ὅσους θὰ ἤθελε.

Αὐτ. : *καὶ παρὰ ταῦτα πάντα ὠφελεῖσθαι κερδαίνοντα τῷ μὴ δυσχεραίνειν τὸ ἀδικεῖν* : Ἐξηγ. : καὶ ἐκ πάντων τούτων νὰ ὠφελῆται (ἀφοῦ κερδαίνει) μὲ τὸ νὰ μὴ διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησιν ἡ ἀδικία αὐτοῦ.

362c : *μᾶλλον προσήκειν ἐκ τῶν εἰκότων* : Ἐξηγ. : νὰ φαίνηται λογικώτερον.

362d : Ἀντὶ τοῦ ΟΥ ΤΙ ΠΟΥ (Οὔ τί που) νομίζω γραπτέον ΣΥ ΔΗΠΟΥ (Σὺ δήπου=σὺ τάχα, σὺ δά) (6).

Αὐτ : *Ἀλλὰ τί μήν ;* Ἐξηγ. : Ἀλλὰ τί δὰ νομίζεις σύ ;—Πβ. πολλὰ χωρία, οἷον 410c (βιβλ. Γ').

---

1. Πβ. Αἰσχύλ. Ἑπτὰ ἐπὶ Θ. 594—95.

2. *ἄλοξ*=αὖλαξ, σκάμμα κ.τ.τ., μετωνυμικῶς δὲ=ἄροσις.

3. Δὲν ἐννοῶ ἐνταῦθα ἑρμήνευμα προστεθὲν ὑπὸ μεταγενεστέρας χειρὸς ἀλλὰ κανονικὴν ἐπεξήγησιν (κατὰ τὰ διδάγματα τοῦ Συντακτικοῦ) γραφεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος.

4. Οὐδόλως δύναμαι νὰ νοήσω, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ φέρηται ἡ δοτικὴ ἐνταῦθα. Βεβαίως ὁ Πλάτων παρέχει πλείστας ἀνωμάλους συντάξεις· ἀλλ' ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις αἱ ἀνωμαλίαι αἰτιολογοῦνται κατά τινα τρόπον (π. χ. ψυχολογικῶς). Ἐνταῦθα δ' ὅμως ποῖος ὁ λόγος τῆς ἀνωμαλίας ;—Πάντως ἡ ἐκ τῆς φράσεως «ἐν τῇ πόλει» καθ' ἕλξιν ἐκφορὰ φαίνεται ἀδύνατος.

5. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AM *ξυμβάλλειν*, ἐν τῷ κώδικι D φέρεται *ξυμβάλλει*, ὁ F δ' ὅμως παρέχει *συμβάλλειν*, ὅπερ εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ J. Burnet εἰς τὸ κείμενον.

6. Ἐν τῷ Λεξικῷ Lidd.—Sc.—Κωνσταντ., ἐν λ. *που* εἶναι γεγραμμένα καὶ τὰ ἑξῆς : «*οὔ τί που*» ἐκφέρει ἄρνησιν μετ' ἀγανακτήσεως ἢ θαυμασμοῦ, βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν . . ., *οὔ τί που οὗτος Ἀπόλλων*, Πινδ. Π. 4. 154, πρβλ. Σοφ. Φιλ. 1233, Ἀριστοφ. Νεφ. 1260, Εἰρ. 1211, Βατρ. 522, Πλάτ. Πολ. 362d κ.τ.λ.· ἐνῷ διὰ τοῦ *οὐ δήπου* ἐκφέρεται καὶ σκιά τις ὑποψίας· *οὐ δήπου Στράτων ;* Ἀριστοφ. Ἀχ. 122, πρβλ. Ὄρν 269, Βατρ. 526, Elmsl. εἰς Ἀριστοφ. Ἀχ. ἔνθ' ἀνωτ., Stallb. εἰς Πλάτ. Συμπ. 194 b . . . ».

Ἀλλ' ἐν τῷ ἐξεταζομένῳ χωρίῳ τῆς *Πολιτείας* οὐδαμῶς πρόκειται περὶ «ἀρνήσεως μετ' ἀγανακτήσεως ἢ θαυμασμοῦ . . . ». Κακῶς ἄρα ἐν τῷ Λεξικῷ τούτῳ συγκαταμείγνυται τὸ ἐξεταζόμενον χωρίον μετὰ τῶν ἄλλων (ἐν οἷς τὸ *οὔ τί που*). Σημειῶδες δ', ὅτι καὶ τὸ ἀμέσως μετὰ ταῦτα (προκειμένου βεβαίως οὐχὶ περὶ τῆς *Πολιτείας* ἀλλὰ περὶ ἄλλων χωρίων, ἑτέρας κατηγορίας) μνημονευόμενον *οὐ δήπου* εἶναι πάντῃ διάφορον τοῦ ὑπ' ἐμοῦ γραφομένου *Σὺ δήπου*· διότι, ἂν ἡ ἐρώτησις εἰσήγετο διὰ τοῦ «*Οὔ*», θὰ ἐπεδιώκετο δι' αὐτῆς σκοπὸς ἀντίθετος πρὸς τὸν τῷ ὄντι ἐπιδιωχθέντα (ἀσχέτως πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους δοθεῖσαν ἀπόκρισιν). Ὁ ἐρωτῶν δηλ. τότε θὰ ἐδέχετο, ὅτι ὄντως ἱκανὰ ἦσαν τὰ εἰρημένα.

Αὐτ. : *ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη* : Ἐξηγ. : εἴθε νὰ ἔχῃ τις ἀδελφόν, ἵνα δέχηται παρ' αὐτοῦ βοήθειαν καὶ συνηγορίαν.—Δημωδέστερον δ' εἰπεῖν καί πως ἐμμέτρως (ἐπειδὴ πρόκειται περὶ παροιμίας) :

Χαρά 'στον ποὔχει ἀδελφόν, βοήθεια νὰ παίρνῃ.

362e : *Οὐδὲν—λέγεις* : Τὰς λέξεις ταύτας (μόνας) ἐξηγοῦμαι κοινολεκτῶν ὧδε· «νὰ σοῦ λείπουν αὐτά».

362e : *λέγουσι δέ που* . . . . . ἕως **363b** : *μελίσσας* : Μεταφράζω : «Λέγουν δέ, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, οἱ πατέρες πρὸς τοὺς υἱοὺς καὶ συμβουλεύουν τούτους, καθὼς καὶ πάντες οἱ ἔχοντες τὴν κηδεμονίαν οἱωνδήποτε, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναί τις δίκαιος, (φροντίζουν δὲ νὰ τοὺς πείσουν) ἐπαινοῦντες οὐχὶ τὴν δικαιοσύνην καθ' ἑαυτὴν ἀλλὰ τὴν ἐξ αὐτῆς καλὴν φήμην καὶ τὰ τοιαῦτα (1), ἵνα ὁ παρέχων τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εἶναι δίκαιος, πορίζηται ἐκ τῆς φήμης καὶ (τὰς) ἐξουσίας καὶ ἐπιγαμίας καὶ (πάντα), ὅσα ἀκριβῶς ὁ Γλαύκων διεξῆλθε πρὸ ὀλίγου, προερχόμενα ἀπὸ τῆς κτήσεως καλῆς φήμης ἐν σχέσει πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἀλλ' ὅμως εἶναι περιττὴ ἡ ὑπ' ἐκείνων (τῶν γονέων καὶ τῶν ἄλλων κηδεμόνων) μνεία τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν καλὴν φήμην· διότι ἀναφέροντες καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν θεῶν δύνανται (ἔχουν) νὰ μνημονεύουν ἄφθονα ἀγαθά, ἅτινα λέγεται, ὅτι οἱ θεοὶ παρέχουν εἰς τοὺς κατὰ τὸ θέλημά των ζῶντας. Οὕτως ἀκριβῶς ὁ εὐγενὴς Ἡσίοδος καὶ ὁ Ὅμηρος λέγουν, ἐκεῖνος μὲν δηλαδὴ (λέγει), ὅτι οἱ θεοὶ κατασκευάζουν (δημιουργοῦν) τὰς δρῦς χάριν τῶν δικαίων, ἵνα κατὰ μὲν τὰ ἄκρα (τὰς κορυφὰς) παράγωσι βαλάνους (βαλανίδια), κατὰ δὲ τὸν κορμὸν δέχωνται τὰς μελίσσας» (2).

363b : *καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἀγαθὰ τούτων ἐχόμενα* : Ἐξηγ. : ἐκτὸς δὲ τούτων ἀναφέρει βεβαίως (ὡς γνωστόν), ὅτι οἱ θεοὶ δημιουργοῦν καὶ ἄλλα πολλὰ σχετικὰ ἀγαθά.

363c : Κακῶς ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν εἶναι γεγραμμένη ἡ λέξις *Ἅιδου*· διότι, ὡς γνωστόν, ἡ λέξις αὕτη, ὅταν μὲν γράφηται δισυλλάβως (Ἅδης ἢ ᾅδης, ἀναλόγως τῆς σημασίας) (3), δασύνεται, ὅταν δὲ γράφηται τρισυλλάβως (Ἀΐδης), ψιλοῦται. Γραπτέον ἄρα ἐνταῦθα (καὶ ἀλλαχοῦ, π. χ. ἐν 363d καὶ ἐν 366a) *Ἅδου*. Ἐξηγοῦμαι δὲ (ἐλευθέρως πως) τὰ ἀπὸ τῆς φράσεως *εἰς Ἅδου* μέχρι τῆς ἐν 363d λέξεως *εὐόρκου*, ὡς ἑξῆς : ἀφοῦ δηλαδὴ ἐν τῇ ποιήσει αὐτῶν τοὺς κατὰ τὸ θεῖον θέλημα ζήσαντας ἐνεφάνισαν καταβάντας εἰς τὸν Κάτω κόσμον καὶ στρωθείσης τραπέζης μετασχόντας συμποσίου, εἰκονίζουσιν ἐν συνεχείᾳ αὐτοὺς μετὰ στεφάνων ἐν τῇ κεφαλῇ ζῶντας ἐπ' ἄπειρον ἐν διηνεκεῖ μέθῃ (4), ἐπειδὴ (ὁ Μουσαῖος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ) ἔκριναν ὡς ἀρίστην ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς τὴν αἰώνιον μέθην. Τινὲς δὲ ἔτι «μακροτέρας πνοῆς» ἀμοιβὰς ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἀπονέμουσιν (5) (εἰς τοὺς δικαίους) «ἐκ μέρους» τῶν θεῶν· διότι προσθέτουν, ὅτι ἀκολουθοῦν ὅτισθεν τοῦ θεοσεβοῦς καὶ εὐόρκου παῖδες καὶ ἔγγονοι καὶ γένος ὅλον.

---

1. Μεταφράζω οὕτω ἕνεκα τοῦ πληθυντικοῦ *(τὰς . . . . εὐδοκιμήσεις)*.

2. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ κειμένου, δέχομαι τὰς γραφὰς τῶν κρεισσόνων κωδίκων, ἃς ἐδέξαντο καὶ οἱ νεώτατοι ἐκδόται (π. χ. ὁ J. Burnet).—Λεπτομερείας ἰδὲ ἐν τῷ κριτικῷ ὑπομνήματι τῆς ἐν Ὀξωνίᾳ ἐκδόσεως, ἔτι δὲ ἐν τῷ ἀνωτέρω πολλάκις μνημονευθέντι ἔργῳ τοῦ κ. Κωνστ. Γεωργούλη, σελ. 355.

3. Ἀλλὰ πβ. καὶ ὅσα ὁ σεβ. καθηγητὴς κ. Κωνστ. Μερεντίτης ἔχει γράψει ἐν τῷ περιοδικῷ *Πλάτωνι*, 1960, σελ. 19—22 (Ἡ εἰκὼν τῆς ῥήξεως τῶν πυλῶν τοῦ Ἅδου ἐν τοῖς *Σιβυλλιακοῖς χρησμοῖς)*.

4. Κακῶς ὁ Cobet ὀβελίζει τὴν λέξιν *μεθύοντας*.

5. Δέχομαι τὴν διόρθωσιν : *ἀποτίνουσι*.

363d: *ταῦτα—καὶ—τοιαῦτα* : κεῖνται ὡς σύστοιχα ἀντικείμενα.

363d—e : *εἰς πηλόν τινα . . . ἔχουσιν* : Γράφων (ἀντὶ τοῦ—κακῶς κατ' ἐμὲ—παραδεδομένου «ἄλλα δὲ οὐκ ἔχουσιν») ⟨*καὶ*⟩ *ἄλλα δ' ἀπονέμουσιν* ἐξηγοῦμαι ὧδε· παριστῶσιν ἐν τῷ ᾄδῃ κεχωσμένους ὑπὸ εἴδους βορβόρου (χωμένους μέσα εἰς εἶδος λάσπης) καὶ ἠναγκασμένους νὰ (μετα)φέρωσιν ὕδωρ ἐν κοσκίνῳ, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ ζῶντας αὐτοὺς κακὴν φήμην ἔχοντας παριστῶντες, ὅσας ἀκριβῶς τιμωρίας διεξῆλθεν ὁ Γλαύκων προκειμένου περὶ τῶν δικαίων, οἵτινες δ' ὅμως νομίζονται ἄδικοι, ταύτας εἰς τοὺς ἀδίκους ἀναφέρουσιν, εἰς οὓς καὶ ἄλλας ἀπονέμουσιν.

363e : Τὴν λέξιν *ἰδίᾳ* μεταφράζω : ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν ὁμιλίαις.

364a : *δόξῃ δὲ μόνον καὶ νόμῳ αἰσχρόν* : Ἐξηγ. : μόνον δ' ἐκ προλήψεως ἢ κατὰ παράδοσιν θεωρεῖται αἰσχρὸν (ἄσχημον).

364c : *μεθ' ἡδονῶν τε καὶ ἑορτῶν* : Μεταφρ. : διὰ τερπνῶν ἱεροτελεστιῶν (ἓν διὰ δυοῖν).

Αὐτ : *οἱ μὲν κακίας πέρι, εὐπετείας διδόντες, ὡς* : Μεταφρ. : ἄλλοι μὲν προκειμένου περὶ τῆς κακίας, ἐπιζητοῦντες νὰ παραστήσωσι [1] τὰς εὐκολίας αὐτῆς (προβάλλουν) ὅτι . . . . —

364d : *τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν*
καί τινα ὁδὸν μακράν τε καὶ τραχεῖαν καὶ ἀνάντη : [2]

Ἐξηγ. : πρὸς ἐπίτευξιν δ' ὅμως τῆς ἀρετῆς ἀπαιτεῖται κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν ὁρισθέντα μέγας μόχθος καί τις πορεία δι' ὁδοῦ μακρᾶς καὶ ἀνωμάλου καὶ ἀνωφεροῦς [3].

364e : *πείθοντες* : Ἐξηγ. : θέλοντες (προσπαθοῦντες) νὰ πείσωσιν.

365a : *καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν* : Ὁ μὲν Madwig ὀβελίζει τὴν λέξιν «ἡδονῶν», ὁ δὲ Lennep γράφει «καὶ παιδιᾶς ⟨καὶ⟩ ἡδονῶν».

Πάντως καὶ εἰς ἐμὲ αἱ λέξεις «καὶ παιδιᾶς ἡδονῶν» φαίνονται ὕποπτοι. Εἶναι δὲ σημειώσεως ἄξιον ἐνταῦθα, ὅτι ἐν τῷ Τιμαίῳ, 26b—c, φέρεται ἡ φράσις «μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ παιδιᾶς» (δύο δ' ὅμως κώδ. παρέχουσι «παιδικῆς» ἀντὶ τοῦ «παιδιᾶς»).

Αὐτ. : Γραπτέον *εἰσὶ μὲν ἔτι ζῶσιν* (τὸ *εἰσὶ* δηλ. πρέπει νὰ γραφῇ τονούμενον).

Αὐτ. : Μετὰ τὴν λέξιν *καλοῦσιν* στίζω δι' ἄνω στιγμῆς [4].

Αὐτ. : Ἡ λέξις *ταῦτα* εἶναι ἀντικείμενον τοῦ (κατωτέρω) *ἀκουούσας*.

Αὐτ. : *ὡς ἄνθρωποι καὶ θεοὶ περὶ αὐτὰ ἔχουσι τιμῆς* : Μεταφράζω : «δηλαδὴ κατὰ τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν» [5].

---

1. Κακῶς ὁ Muretus ἀντὶ τοῦ «διδόντες» γράφει «ᾄδοντες».—Μᾶλλον δ' ἀπροσδιόνυσοι φαίνονται αἱ διορθώσεις τοῦ Liebhold καὶ τοῦ Zeller: «κακίας πέρι εὐπετείας διελθόντες» καὶ «κακίας πέρι εὐπέτειαν διδόντες».

2. Πβ. Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 289—91.

3. Σημειῶδες, ὅτι τὸ ἐν τῷ κώδικι D παραλειπόμενον «ἔθηκαν» φέρεται ἐν τοῖς κώδιδιξιν AFM, αἱ δὲ λέξεις «καὶ τραχεῖαν», οὐδόλως κείμεναι ἐν τοῖς κώδιξι DM, εὕρηνται ἐν τῷ κώδικι F καὶ ἐν τῇ ᾧᾳ τοῦ A.

4. Ἐν ταῖς ἐκδόσεσι κακῶς φέρεται κόμμα.

5. Σημειῶδες, ὅτι τὰ προηγούμενα *τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα λεγόμενα* κ.τ.λ. πρέπει νὰ μεταφρασθῶσιν: *ὡς λέγονται καὶ ὡς τονίζονται* κ.τ.λ.

Αὐτ.: Ὑποκείμενον τοῦ *ποιεῖν* εἶναι τὸ *ψυχάς*.

Αὐτ.: *ἐπὶ πάντα τὰ λεγόμενα ὥσπερ ἐπιπτόμενοι συλλογίσασθαι ἐξ αὐτῶν*: Μεταφρ.: οἱονεὶ ἀφ' ὑψηλοῦ πάντα τὰ λεγόμενα ἐπισκοποῦντες (κατοπτεύοντες), νὰ συμπεράνουν ἐξ αὐτῶν.

365b: *Πότερον δίκᾳ τεῖχος ὕψιον ἢ σκολιαῖς ἀπάταις ἀναβὰς καὶ ἐμουτὸν οὕτω περιφράξας διαβιῶ;* (1) Ἐξηγ.: ἆρά γε εἶναι προτιμότερον νὰ ζήσω, ἀφοῦ ἀναβῶ τὸ πολὺ ὑψηλὸν τεῖχος μετὰ δικαιοσύνης ἢ (ἀφοῦ ἀναβῶ αὐτὸ) μετὰ προφυλάξεων (κατορθουμένων) δι' ἀπατηλῶν λοξοδρομιῶν;

365c: Τὴν λέξιν *ὅλως* ἐξηγοῦμαι: ὁλοψύχως.

365d: *ἐπὶ γὰρ τὸ λανθάνειν ξυνωμοσίας τε καὶ ἑταιρίας συνάξομεν, εἰσί τε πειθοῦς διδάσκαλοι*: (2) Ἐξηγ.: ἵνα δηλαδὴ μὴ γινώμεθα «ἀντιληπτοί», θὰ «ἐπιστρατεύσωμεν» φιλίας καὶ δὲν θὰ φειδώμεθα συνωμοσιῶν, ὑπάρχουν δὲ ῥητοροδιδάσκαλοι.

Αὐτ.: *δημηγορικήν*: Ἐξηγ.: δημαγωγικήν.

Αὐτ.: *ἐξ ὧν τὰ μὲν πείσομεν, τὰ δὲ βιασόμεθα, ὡς πλεονεκτοῦντες δίκην μὴ διδόναι*: Ἐξηγ.: δι' ὧν γνώσεων θὰ κατορθώσωμεν τὸ μὲν (κοινῶς: ἀφ' ἑνὸς μὲν) διὰ τῆς πειθοῦς τὸ δὲ («ἀφ' ἑτέρου» δὲ) διὰ τῆς βίας, ὡς ἰσχυρότεροι, νὰ μὴ κολαζώμεθα.

365e: *παράγεσθαι ἀναπειθόμενοι*: Ταῦτα κατ' ἐμὲ κεῖνται ἀντὶ τοῦ (κανονικοῦ) *παραγόμενοι ἀναπείθεσθαι*. Ἀλλὰ δὲν προβαίνω εἰς διόρθωσιν, διότι ἦτο δυνατὸν καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, ἐνῷ εἶχεν ἐν νῷ τὸ ὀρθόν, νὰ ἔγραψεν ἀνεπιγνώστως καὶ ἀκουσίως τὰς δύο λέξεις κατ' ἐναλλαγήν, οἷαν εὑρίσκει τις καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς κειμένοις, ὅταν μάλιστα ταῦτα εἶναι μακρὰ (Πολιτεία), ὅτε καὶ μετά τινος ταχύτητος οἱ συγγραφεῖς καταγράφουσι τὰ διανοήματα αὐτῶν καὶ ἡ ὕστερον γινομένη ὑπ' αὐτῶν ἐπισκόπησις τῶν γραφέντων πρὸς διόρθωσιν (συμπλήρωσιν κ.τ.τ.) δὲν καρποφορεῖ κατὰ πάντα.— Ὁμοίως ἔχουσιν αἱ ἐν 406c (βιβλ. Γ') λέξεις *κάμνειν ἰατρευομένῳ*, κείμεναι ἀντὶ τοῦ *κάμνοντι ἰατρεύεσθαι* (3).

Αὐτ.: *οἷς ἢ ἀμφότερα ἢ οὐδέτερα πειστέον*: Στίζων μετὰ τὸ «ἀναπειθόμενοι» δι' ἄνω στιγμῆς, ἐξηγοῦμαι ὧδε· εἰς τούτους δὲ (τοὺς ποιητὰς) ἢ κατ' ἀμφότερα ἢ κατ' οὐδέτερον (οὔτε εἰς τὸ ἕνα οὔτε εἰς τὸ ἄλλο) πρέπει νὰ πεισθῶμεν.

Αὐτ.: Τὰς λέξεις *δ' οὖν* ἐξηγοῦμαι: ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει.

366a: *ἀζήμιοι μόνον ὑπὸ θεῶν ἐσόμεθα*: (4) Ἐξηγ.: θὰ ἀποφύγωμεν μόνον τὴν τὴν τιμωρίαν τῶν θεῶν.

Αὐτ.: *ἀζήμιοι ἀπαλλάξομεν*: Ἐξηγ.: θὰ φθάσωμεν ἀτιμώρητοι εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου.

366b: *Κατὰ τίνα—λόγον*: Τὰς λέξεις ταύτας (μόνας) μεταφράζω: κατὰ ποίαν λογικήν.

Αὐτ.: *μετ' εὐσχημοσύνης κιβδήλου*: Ἐξηγ.: τηροῦντες πονήρως τὰ προσχήματα.

Αὐτ.: *καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις πράξομεν κατὰ νοῦν ζῶντές τε καὶ τελευτήσαντες, ὡς ὁ τῶν πολλῶν τε καὶ ἄκρων λεγόμενος λόγος*: Ἐξηγ.: θὰ ἔχωμεν

1. Πβ. Πινδάρ. Ἀποσπ. 197 καὶ 213.

2. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AD «τὸ» οἱ ἄλλοι κώδικες παρέχουσι «τῷ», ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν ADM «διδάσκαλοι», ἐν τῷ κώδικι F φέρεται «διδάσκαλοι χρημάτων».

3. Εἰ δὲ μή, τὰς λέξεις *κάμνειν ἰατρευομένῳ* ἐξηγητέον: νὰ φροντίζῃ μετὰ μόχθου περὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ.

4. Ἡ λέξις «μόνον», ἥτις εὕρηται ἐν τοῖς κώδιξι FDM, παραλείπεται ἐν τῷ A. Ἔγραφε δὲ ἀντὶ τῆς λέξεως ταύτης ὁ Muretus «μέν». Ἀλλ' ὀρθῶς ὁ J Burnet εἰσήγαγε τὴν λέξιν «μόνον» εἰς τὸ κείμενον.

καὶ πλησίον τῶν θεῶν καὶ πλησίον τῶν ἀνθρώπων, δηλ. καὶ ἐν τῇ ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον, οἵαν τύχην θέλομεν, συμφώνως πρὸς τὴν παραδεδομένην γνώμην καὶ τῶν πολλῶν καὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων.

Αὐτ. : *τὶς μηχανή* : Ἐξηγ. : ποῖος τρόπος ὑπάρχει.

366c : *ᾧ τις δύναμις ὑπάρχει ψυχῆς ἢ χρημάτων ἢ σώματος ἢ γένους* (1) : Ἐξηγ. : ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει ψυχικὸν σθένος ἢ πλοῦτον ἢ ῥώμην ἢ εὐγενῆ τὴν καταγωγήν.

Αὐτ. : Ἀντὶ τοῦ *ὡς δή τοι* νομίζω γραπτέον : *ὡς δήπου* (=διότι, ἂν μὴ ἀπατῶμαι) (2).

366d : *ὁ γὰρ πρῶτος τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν ἐλθὼν πρῶτος ἀδικεῖ* : Ἐξηγ. : διότι, οἱοσδήποτε (ἐκ) τῶν τοιούτων, εὐθὺς ὅταν κτήσηται δύναμιν, διαπράττει ἀδικίας.

Αὐτ. : *ὅτι «Ὦ θαυμάσιε* . . . . : Περὶ τῆς συμφύρσεως εὐθέος καὶ πλαγίου λόγου ἐποιησάμην λόγον ἀλλαχοῦ (3).

366e : *αὐτὸ δ' ἑκάτερον τῇ αὐτοῦ δυνάμει τί δρᾷ* : Ἐξηγοῦμαι—δεχόμενος (4) τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος F—ὧδε : τί δ' ὅμως ἑκάτερον πράττει αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ (τ. ἔ. ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν συνήθως κρίνουσιν οἱ ἄνθρωποι) . . . . —

Αὐτ. : *οὔτ' ἐν ἰδίοις λόγοις* : Ἐξηγ. : οὔτε ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν ὁμιλίαις.—Πβ. 363e.

367a : *τῷ μεγίστῳ κακῷ ξύνοικος ᾖ* (5) : Ἐξηγ. : ἔχῃ ὡς ἀχώριστον σύντροφον τὸ μέγιστον κακόν.

Αὐτ. : *φορτικῶς* : Ἐξηγ. : ἀναιδῶς.

367b : *ἀλλὰ τί ποιοῦσα ἑκατέρα τὸν ἔχοντα αὐτὴ δι' αὐτὴν ἡ μὲν κακὸν ἡ δὲ ἀγαθόν ἐστιν* : Ἐξηγ. : ἀλλὰ νὰ ἐξετάσῃς, ἂν ἑκατέρα καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἀναλόγως πρὸς τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν φέρει τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον.

Αὐτ. : *εἰ γὰρ μὴ ἀφαιρήσεις ἑκατέρωθεν τὰς ἀληθεῖς, τὰς δὲ ψευδεῖς προσθήσεις* : Ἐξηγ : διότι, ἄν, καὶ προκειμένου περὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ προκειμένου περὶ τῆς ἀδι-

---

1. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AFD «ψυχῆς» ἐν τῷ κώδικι M φέρεται «τύχης», ὅπερ εὕρηται γεγραμμένον ὑπὸ μεταγενεστέρας χειρὸς καὶ ἐν τῷ κώδικι D. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ᾧᾳ τοῦ A εἶναι γεγραμμένον «τυ». Ὀρθῶς δ' ὅμως οἱ νεώτεροι ἐκδόται ἐδέξαντο τὴν γραφὴν «ψυχῆς».

2. Βεβαίως ἡ συνδρομὴ *ὡς δή τοι* δὲν εἶναι ἀμάρτυρος : Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Ast (Lexicon Platonicum sive vocum Platonicarum index, Lipsiae, 1838), ἐν λ *ὡς* (καὶ εἰδικώτερον προκειμένου περὶ τοῦ *ὡς δή*, τόμ. III, σελ. 586) εἶναι γεγραμμένα τὰ ἑξῆς : «Accedente part. τοι fortis est affirmatio (nimirum enim) : Phaedr. 242c : ὡς δή τοι . . . . μαντικὸν γέ τι καὶ ἡ ψυχή.—Pol. II 366c : ὡς δή τοι . . . . πολλήν που συγγνώμην ἔχει cet.—Tim. 26b : ὡς δή τοι . . . . τὰ παίδων μαθήματα θαυμαστὸν ἔχει τι μνημεῖον». Ἀλλὰ τὸ προκείμενον χωρίον τῆς *Πολιτείας* κατ' ἐμὲ διαφόρως ἔχει· διότι, ἂν ἐνταῦθα (διὰ τοῦ *δή τοι*) «fortis est affirmatio», πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιφέρηται τὸ *που (πολλήν που συγγνώμην ἔχει)*, οὗ ἡ σημασία εἶναι περισταλτική ; (πβ. Φίληβ. 64d : *οὐδείς που κ. ἀ.*).

3. Ἰδὲ Γεωργ. Ἐμμ. Βασμανόλη «Περὶ τῆς Συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ», σελ. 121.—Τοῦ αὐτοῦ «Προσθετέα καὶ διορθωτέα» ἐν τῷ περιοδικῷ *Πλάτωνι*, 1961, σελ. 437.

4. Ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κώδικι F «τί δρᾷ», ἐν τοῖς κώδιξιν ADM φέρεται (ἁπλῶς) «ἐν».

5. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AM «ξύνοικος ᾖ», ἐν μὲν τῷ κώδικι F φέρεται «ξυνοικήσῃ», ὁ δὲ D παρέχει «ξυνοικοίη». Σημειῶδες δὲ καὶ ὅτι ὁ J. Burnet, ἔνθ' ἀν. γράφει «σύνοικος ᾖ».

κίας, τὰς μὲν εἰλικρινῶς ἐκφερομένας γνώμας μὴ ἀποχωρίσῃς (παραμερίσῃς), τοὐναντίον δὲ «προσθέσῃς» καὶ ἄλλας ὑποκριτικῶς ἐξενεχθείσας (ὑφ' οἱωνδήποτε) γνώμας . . .—

367[d] : *γόνιμα τῇ αὐτῶν φύσει ἀλλ' οὐ δόξῃ ἐστί :* (1) Ἐξηγ. : εἶναι χρήσιμα καθ' ἑαυτὰ καὶ οὐχὶ (μόνον) διότι νομίζονται (χρήσιμα).—Πβ. 357c.

Αὐτ. : *τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἐπαίνεσον δικαιοσύνης, ὅ :* Ἐξηγ. : ἐπαίνεσον τὴν δικαιοσύνην ἀπὸ ταύτης ἀκριβῶς τῆς ἀπόψεως (2), καθ' ἣν . . . .

Αὐτ. : *καὶ ἀδικία βλάπτει :* Ἀνακόλουθον, περὶ οὗ ἰδὲ τὴν «Περὶ τῆς Συμφύρσεως ἐν τῇ Ἑλλ. γλώσσῃ» ἐργασίαν μου, ἰδίᾳ σελ. 114 καὶ 115.

Αὐτ. : *περὶ αὐτῶν :* Ἐξηγ. : ἅτινα (=γνῶμαι καὶ ἀμοιβαὶ) ἀναφέρονται εἰς αὐτὰι (τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀδικίαν).

Αὐτ. : *εἰ μὴ σὺ κελεύοις* (3) : Ἐξηγ. : πλὴν ἐὰν σὺ ἐπιμόνως ἤθελες ἀπαιτήσε τοῦτο.

367[e] : *ἀεὶ μὲν δὴ τὴν φύσιν τοῦ τε Γλαύκωνος καὶ τοῦ Ἀδειμάντου ἠγάμην :* Ταῦτα κατ' ἐμὲ κεῖνται ἐν παρενθέσει.—Πβ. ὅσα παρατηρῶ ἀνωτέρω, 350[d] .

368[a] : *εἰς ὑμᾶς—ἐποίησε τὴν ἀρχήν :* Τὰς λέξεις ταύτας (μόνας) ἐξηγοῦμαι ! ἔγραψε τὴν ἀρχὴν—εἰς ὑμᾶς ἀναφερόμενος.

Αὐτ : *ἐκείνου τοῦ ἀνδρός :* Ἐξηγ. : τοῦ περιφήμου ἐκείνου ἀνδρὸς (δηλ. τοῦ Ἀρίστωνος).

Αὐτ. : *πάνυ γὰρ θεῖον πεπόνθατε* (4) : Ἐξηγ. διότι ἔχει τι παντάπασι θεῖον συμβῆ εἰς ὑμᾶς (ἤ : διότι πάνυ θείως διάκεισθε).

Αὐτ. : *ὑπὲρ αὐτοῦ :* Ἐξηγ. : ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος (τῆς ἀδικίας) (5)

368[b] : *κατά γε αὐτοὺς τοὺς λόγους :* Ἐξηγ. : ἀποβλέπων πρὸς τούτους μόνους τοὺς λόγους.

Αὐτ. : *πιστεύω :* Ἐξηγ. : ἔχω ταύτην τὴν πίστιν (τὴν «πεποίθησιν») (6)

Αὐτ. : *οὔτε γάρ, ὅπως βοηθῶ, ἔχω :* Μετὰ τὴν λέξιν *ἔχω* κατ' ἐμὲ ἀνοίγεται ἡ παρένθεσις (7) : διότι οὕτω μόνον νοεῖται ἡ διὰ τοῦ *οὔτε—οὔτε* σύνδεσις.

Αὐτ. : *σημεῖον δέ μοι, ὅτι, ἃ πρὸς Θρασύμαχον λέγων* (8) *ᾤμην ἀποφαίνειν, ὡς ἄμεινον δικαιοσύνη ἀδικίας, οὐκ ἀπεδέξασθέ μου :* Ἐξηγ. : ἀπόδειξις δὲ δι' ἐμὲ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι τοὺς λόγους μου ἐκείνους, οἵτινες κατὰ τὴν πρὸς τὸν Θρασύμαχον

---

1 Αἱ λέξεις «γόνιμα τῇ», κείμεναι ἐν τοῖς κώδιξιν AFM, παραλείπονται ἐν τῷ κώδικι D.

2. Πβ. ὅσα παρατηρῶ κατωτέρω περὶ τῆς χρήσεως τῆς λέξεως «ἄποψις».

3. Ὁ τύπος «κελεύοις» φέρεται ἐν τοῖς κώδιξιν A (ἀλλὰ τὸ ι ἐν ξεστῷ), FDM· ἄλλοθεν δ' ὅμως παραδίδοται «κελεύεις».

4. Ἀντὶ τοῦ «θεῖον» ὁ Herwerden γράφει «θεῖόν ⟨τι⟩».

5. Ἐάν τις ἴδῃ τὰς μέχρι τοῦδε ἐξηγήσεις τῆς φράσεως ταύτης, θὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ἡ ἑρμηνεία μου οὐδόλως εἶναι περιττή.

6. Ἡ λέξις «πεποίθησις» ἐλέγχεται ὡς ἀδόκιμος. Πβ. Θωμ. Μάγιστρ. 717, 1 καὶ Cobet ἐν Λογ. Ἑρμ. Κόντου, τόμ. Α', σελ. 454.

7. Οὐχὶ μετὰ τὴν κατωτέρω λέξιν «*εἶναι*». Ἀλλ' ὀρθῶς πάντως κλείεται ἡ παρένθεσις αὕτη ἐν τῇ ἐκδόσει J. Burnet μετὰ τὰς λέξεις «οὐκ ἀπεδέξασθέ μου».

8. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AFM «λέγων» (ὅπερ ὀρθῶς προτιμᾶται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν), ὁ D παρέχει «λέγω».

συζήτησιν ἐνόμιζον ὅτι ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη εἶναί τι ἀνώτερον τῆς ἀδικίας, δὲν ἀπεδέξασθε (δὲν παρεδέχθητε).

368c : *ἀπαγορεύειν* : Ἐντ. Ἰσοδυναμεῖ τῷ *σιωπᾶν*.

Αὐτ. : *καὶ περὶ τῆς ὠφελίας αὐτοῖν τἀληθὲς ποτέρως ἔχει* : Ἐξηγ. : καὶ ποία ἐκ τῶν δύο θεωρήσεων (ἐκδοχῶν) προκειμένου περὶ τῆς ὠφελείας αὐτῶν τῶν δύο (τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀδικίας) εἶναι ἡ ἀληθής.

Αὐτ. : *ἀλλ' ὀξὺ βλέποντος* : Ἐξηγ. : ἀλλ' ἡ ἐξέτασις τούτου προσιδιάζει εἰς ὀξυδερκῆ.

368d : Στίζω μετὰ τὴν λέξιν *μείζονι* δι' ἄνω στιγμῆς, εἶτα δὲ γράφω *ἕρμαιον* ⟨*γὰρ*⟩ *ἂν ἐφάνη*, κ.τ.λ.

369a : *τὴν τοῦ μείζονος ὁμοιότητα ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος ἰδέᾳ ἐπισκοποῦντες* : Ἐξηγ. : ζητοῦντες νὰ ἀνεύρωμεν, κατὰ πόσον ἡ εἰκὼν τῆς δικαιοσύνης, ὡς ἐμφανίζεται ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ, συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἐν τῷ μείζονι (τῇ πόλει) δικαιοσύνην.

369b : Τὰς λέξεις *μὲν γὰρ* ἐξηγ.: διότι βεβαίως.

Αὐτ. : *σκοπεῖτε οὖν* : Ἐξηγ. : Λοιπὸν ἐμπρός, λάβετε ἀπόφασιν.

Αὐτ. : *ἀλλὰ μὴ ἄλλως ποίει* : Τὴν λέξιν *ἀλλὰ* ἐξηγ. : Λοιπὸν (ἐμπρός).

369d : *πῶς ἡ πόλις ἀρκέσει ἐπὶ τοσαύτην παρασκευήν* (1) ; Ἐξηγ. : πῶς ἡ πόλις θὰ παράσχῃ αὐτάρκειαν πρὸς πλήρωσιν πασῶν τούτων τῶν ἀναγκῶν ;—Πβ. 370c.

Αὐτ. : *Εἴη δ' ἂν ἥ γε ἀναγκαιοτάτη πόλις ἐκ τεττάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν* : Ἐξηγ. : Ἀλλὰ τότε θὰ ἀπετελεῖτο (ἤ : Λοιπὸν θὰ ἀπετελεῖτο) ἡ τὰς στοιχειωδεστάτας τοὐλάχιστον τῶν ἀναγκῶν θεραπεύουσα πόλις ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε ἀνδρῶν.

370a : *τὰ δὲ τρία, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ τῆς οἰκίας παρασκευῇ διατρίβειν, τὸ δὲ ἱματίου, τὸ δὲ ὑποδημάτων* : Ἐξηγ. : κατὰ δὲ τὰ ἄλλα τρία τέταρτα (τοῦ χρόνου ἐκείνου) νὰ ἀσχολῆται περὶ τὴν ἀνεύρεσιν πρῶτον μὲν τῶν διὰ τὴν οἰκίαν ἀπαιτουμένων ἔπειτα δὲ ἐνδυμάτων εἶτα δὲ ὑποδημάτων.

Αὐτ. : *καὶ μὴ ἄλλοις κοινωνοῦντα πράγματα ἔχειν* : Ἐξηγ. : καὶ νὰ μὴ ἔχῃ (νὰ μὴ αἰσθάνηται) τὸ ἐκ τῆς πρὸς ἄλλους μεταδόσεως βάρος.

Αὐτ. : *οὐ πάνυ ὅμοιος ἑκάστῳ* : Ἐξηγ. : οὐδόλως ὅμοιος πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων, οὐδενὶ ὅμοιος.

370b : *πότερον κάλλιον πράττοι ἄν τις εἷς ὢν πολλὰς τέχνας ἐργοζόμενος, ἢ ὅταν μίαν εἷς* ; Ἐξηγ. : δύναταί τις καλύτερον νὰ εὐδοκιμῇ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, ὅταν, εἷς ὤν, μετέρχηται πολλὰς τέχνας, ἢ ὅταν ὁ εἷς μετέρχηται μίαν ;

370d : *πολλῶν δὲ καὶ τούτῳ δεῖ* : Τὸ *δὲ* ἐξηγοῦμαι : τοὐναντίον.

Αὐτ. : *κοινωνοὶ ἡμῖν τοῦ πολιχνίου γιγνόμενοι, συχνὸν αὐτὸ ποιοῦσιν* : Ἐξηγ. : γινόμενοι συμπολῖται ἡμῶν ἐν τῇ μικρᾷ πόλει ἐπαυξάνουσιν αὐτήν.

370e : *οἵ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις, ὑφάνται δὲ καὶ σκυτοτόμοι δέρμασί τε καὶ ἐρίοις* : Ἐξηγ. : καὶ οἱ οἰκοδόμοι (ἔχωσιν) ὑπο-

---

1. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AM *ἀρκέσει* (ὅπερ ὀρθῶς ἐδέξαντο οἱ ἐκδόται), παρέχουσιν ὁ μὲν D *ἀρέσκει* ὁ δὲ F *ἀρκεῖ*.

ζύγια, ὅπως μετὰ τῶν γεωργῶν (=καθὼς καὶ οἱ γεωργοὶ) μεταχειρίζωνται αὐτὰ εἰς τὰ ἀγώγια (=μεταφορὰς οἰκοδομικῶν ὑλικῶν ἢ γεωργικῶν προϊόντων), ἔτι δ' ἵνα οἱ ὀφάνται καὶ οἱ σκυτοτόμοι (=ὑποδηματοποιοὶ) ἔχωσι δέρματα καὶ ἔρια διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς τέχνης αὐτῶν.

371c : *ἐν μὲν ταῖς ὀρθῶς οἰκουμέναις πόλεσι :* Ἐξηγ. : (εἶναι δ' οὗτοι) ἐν ταῖς εὐνομουμέναις τοὐλάχιστον πόλεσι.

371d : *τὰ μὲν ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τι δεομένοις ἀποδόσθαι, τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν ὅσοι τι δέονται πρίασθαι* (1) : Ἐξηγ. : ἄλλα μὲν τῶν εἰδῶν νὰ παραλάβωσιν ἀντὶ χρημάτων (νὰ ἀγοράσωσι) χάριν τῶν ἐχόντων ἀνάγκην νὰ πωλήσωσί τι, χάριν δὲ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ ἀγοράσωσί τι, νὰ παρέχωσι (πωλῶσι) (τὸ εἶδος) τοῦτο πάλιν ἀντὶ χρημάτων.

371e : *οἳ ἂν τὰ μὲν τῆς διανοίας μὴ πάνυ ἀξιοκοινώνητοι ὦσι :* Ἐξηγ. : ὅσοι τυχὸν δηλαδή, ἐνῷ «ἀπὸ διανοητικῆς ἀπόψεως» (2) δὲν εἶναι πολὺ ἄξιοι συναναστροφῆς . . . .

Αὐτ. : *ἐπὶ τοὺς πόνους :* Ἐξηγ. : ὥστε νὰ ἀντέχωσι πρὸς τοὺς σωματικοὺς μόχθους.

Αὐτ. : *καὶ τίνι ἅμα ἐγγενομένη, ὧν ἐσκέμμεθα ;* Ἐξηγ. : καὶ μετὰ τίνος, ἐξ ὅσων ἔχομεν ἐξετάσει, ἐμφανισθεῖσα (θὰ ὑπῆρχεν ἑκατέρα, ὅπου ὑπῆρχεν) ;

---

1. Τὸ ἐν τοῖς κώδιξιν AM *αὖ* (ὅπερ ὀρθῶς ἐδέξαντο οἱ ἐκδόται), παραλείπεται ἐν τοῖς κώδιξι FD.

2. Κατὰ τὸν σεβαστὸν διδάσκαλόν μου κ. Κωνσταντῖνον Ἰω. Λογοθέτην (ἐν τῷ περιοδικῷ *Πλάτων*, 1960, σελ. 6—ἀλλὰ πβ. καὶ σελ. 5) ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς λέξεως «ἄποψις» δὲν εἶναι εὔστοχος. Ἀλλ', ἂν ἀκολουθοῦντες τῷ σεβαστῷ καθηγητῇ γράψωμεν ἐνταῦθα «εἰς λόγον διανοίας» ἢ «εἰς διάνοιαν» κ.τ.τ., θὰ φθείρωμεν τὴν σαφήνειαν τῆς μεταφράσεως.

Ὀφείλω δὲ ἐνταῦθα νὰ παρατηρήσω καὶ τὰ ἑξῆς :

Βεβαίως οἱ μέχρι τοῦδε ἑρμηνευταὶ τῆς *Πολιτείας* διαφόρως ἐξηγοῦνται τὸ *ἀξιοκοινώνητοι* (μνημονεύω δείγματος χάριν τρεῖς ἐξηγήσεις : 1. ἄξιοι νὰ γίνουν μέλη τῆς κοινότητος· 2. ἄξιοι νὰ μετέχωσι τῆς πόλεως, ἄξιοι νὰ μετέχωσι τῆς πολιτικῆς κοινωνίας· 3. ἄξια μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ). Καὶ ἐν τῷ Λεξικῷ δὲ Liddell—Scott—Κωνσταντ. ἀσαφῆ καὶ συγκεχυμένα εἶναι, ὅσα εἰς ἐξήγησιν τοῦ *ἀξιοκοινώνητος* εἶναι γεγραμμένα («ὁ ἄξιος τῆς κοινωνίας, *τινὸς* Πλάτ. Πολ. 371e, Νόμ. 961a»)· διότι οὐ μόνον ἀορίστως ἐνταῦθα γίνεται λόγος περὶ «κοινωνίας» (εἰ καὶ ἡ λέξις εἶναι πολυσήμαντος), ἀλλὰ καὶ τὸ «*τινὸς*» εἶναι ἀστήρικτον· ἐν τῷ ἑρμηνευομένῳ δηλ. χωρίῳ τῆς *Πολιτείας* τὸ *ἀξιοκοινώνητοι* συνάπτεται οὐχὶ γενικῇ ἀλλ' αἰτιατικῇ («τὰ τῆς διανοίας», οὐχὶ ἁπλῶς «τῆς διανοίας») εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς. Ὅτι δ' ὅμως ἡ ἐμὴ ἐξήγησις εἶναι δυνατή, φαίνεται ἐκ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ Λεξικῷ γεγραμμένων ἐν λ. *κοινωνία* (διότι ἐν ἄλλοις φέρονται καὶ αἱ σημασίαι «ἐπιμειξία, ὁμιλία=συναναστροφή», προσάγονται δὲ καὶ πολλὰ χωρία συγγραφέων καὶ δὴ καὶ τοῦ Πλάτωνος· πβ. καὶ Πολιτείας 343a· πρὸς δὲ καὶ ἡ σημασία τῆς σαρκικῆς συνουσίας φέρεται μετὰ μνείας τῶν σχετικῶν χωρίων συγγραφέων, ἐν οἷς καὶ χωρίον τῆς *Πολιτείας*, 466c), *κοινωνέω* (διότι εἶναι γεγραμμένα καὶ τὰ ἑξῆς : «*κοινωνῶ τινι*, μετέχω μετά τινος, ἔχω σχέσεις, λήψεως καὶ δόσεως πρός τινα . . . , ἔχω σχέσιν». Πβ. *Πολιτείαν*, 343d καὶ μετάφρασιν τοῦ χωρίου ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου μου κ. Κωνστ. Γεωργούλη ἐν τῷ μνημονευθέντι ἔργῳ αὐτοῦ, σελ. 21. Πρὸς δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λήμματι τοῦ αὐτοῦ λεξικοῦ φέρεται ἡ σημασία τῆς σαρκικῆς συνουσίας. Πβ. Πλάτ Νόμ. 784e, Λουκιαν. Θεῶν Διάλ. 1, 2 καὶ 10, 2 κ ἀ.), *εὐκοινώνητος* («ὁ εὔκολος εἰς κοινωνίαν, μεθ' οὗ εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἔχῃ δοσοληψίας . . . » κτλ.), *κοινώνημα* («ἐν τῷ πληθυντ. πράξεις κοινωνίας, συναλλαγαί, σχέσεις λήψεως καὶ δόσεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων . . . ».—Πβ. καὶ

372a : *Ἐγὼ μέν* ; Τὸ *μὲν* ἐντ. ἐξηγ. : τοὐλάχιστον. Πβ.—371c κ. ἄ. χωρία.

Αὐτ. : *εἰ μή που ἐν αὐτῶν τούτων χρείᾳ τινὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους* : Ἐξηγ. : ἐκτὸς ἂν ἴσως θὰ εὑρίσκετο (ἑκατέρα), ὅπου (τυχὸν) ἤθελέ τις «μεταχειρισθῆ» αὐτὴν ταύτην (τὴν δικαιοσύνην ἢ τὴν ἀδικίαν) ἐν τῇ πρὸς ἄλλον ἀναστροφῇ.

372b—c : *Θρέψονται δέ . . . . . εὐλαβούμενοι πενίαν ἢ πόλεμον* : Γράφων (μετὰ τὴν λέξιν *ἄλευρα)* ⟨*καὶ*⟩ *τὰ μὲν πέψαντες*, (1) ἐξηγοῦμαι ὧδε· θὰ τρέφωνται δὲ κατασκευάζοντες χάριν ἑαυτῶν ἐκ μὲν τῆς κριθῆς ἄλφιτα (=κριθάλευρα) ἐκ δὲ τοῦ σίτου ἄλευρα καί, ἐξ ἐκείνων μὲν (τῶν ἀλφίτων) διὰ μαλάξεως ἐκ τούτων δὲ (τῶν ἀλεύρων) διὰ ζυμώσεως τὴν ἑαυτῶν τροφὴν παρασκευάσαντες, ἐπιθέτοντες ἐπὶ (=ἐπάνω εἰς) πλέγμα ἐκ καλάμου (=πινάκιον) ἢ ἐπὶ καθαρὰ φύλλα «κριθαρόπιττες ὡραῖες» καὶ ἄρτους παρ' ἄλληλα, θὰ τρώγωσιν, ἀφοῦ «κατακλιθῶσιν» ἐπὶ στρωμάτων σμίλακος καὶ μυρσινῶν, αὐτοὶ (=οἱ ἴδιοι) καὶ τὰ παιδία, πίνοντες προσέτι ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος οἴνου, μετὰ στεφάνων ἐν τῇ κεφαλῇ ὑμνοῦντες τοὺς θεούς, περιχαρεῖς ἐκ τῆς συντροφίας, ὡς μεριμνῶντες (πάντοτε) νὰ ἔχωσι παῖδας μὴ πλείονας τῶν δυναμένων νὰ διατραφῶσι διὰ τῶν οἰκογενειακῶν πόρων, (καὶ τοῦτο) ἕνεκα φόβου, μὴ περιπέσωσιν εἰς πενίαν ἢ πόλεμον.—

Προσσημειωτέον δ', ὅτι διὰ τοῦ ὑπ' ἐμοῦ προστεθέντος (εἰς τὸ κείμενον) «*καὶ*» συνδέονται οὐχὶ αἱ μετοχαὶ ἀλλὰ τὰ ῥήματα *θρέψονται* καὶ *εὐωχήσονται*.

373a : *Καὶ δὴ καὶ ἃ τὸ πρῶτον ἐλέγομεν οὐκέτι τἀναγκαῖα θετέον, οἰκίας τε καὶ ἱμάτια καὶ ὑποδήματα* : Ἐξηγ. : προσέτι δέ, ὅσα τὸ πρῶτον ἐλέγομεν, δηλ. οἰκίας καὶ ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα, δὲν πρέπει πλέον νὰ θεωρῶμεν ὡς τὰ μόνα ἀναγκαῖα.

373b : *ἀλλ' ἤδη ὄγκου ἐμπλησταέα καὶ πλήθους* : Ἐξηγ. : ἀλλὰ τώρα (τ. ἔ. ἡ νέα πόλις) πρέπει νὰ πληρωθῇ μεγαλοπρεπείας (2) καὶ πλούτου (3).

ὅσα παρατηρῶ ἀνωτέρω, 333a περὶ τῆς λέξεως *κοινωνήματα*). Περιττὸν δὲ νομίζω νὰ μνημονεύσω καὶ ἄλλα συγγενῆ λήμματα ἐκ τοῦ αὐτοῦ λεξικοῦ μετὰ τῶν σχετικῶν (ὡς ἄνω) ἐξηγήσεων. Προσθετέον δ', ὅτι ἐν τῇ νέᾳ ('Αγγλικῇ) ἐκδόσει (Lidd. - Sc. - Jones), ἐν λ. *ἀξιοκοινώνητος* εἶναι γεγραμμένα προκειμένου μὲν περὶ τῆς *Πολιτείας* τὰ ἑξῆς : «Worthy of our society, Pl.R. 371e» (ἀλλ' ἡ λέξις society δηλοῖ οὐχὶ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἔννοιαν· δηλοῖ δηλ. ἢ τὴν—ἐν στενῇ ἐννοίᾳ—κοινωνίαν ἢ τὴν ἑταιρείαν ἢ καὶ τὴν συναναστροφήν), προκειμένου δὲ περὶ τῶν *Νόμων* τὰ ἑξῆς : «worthy to share in, τοῦ συλλόγου, Lg. 961a» (ἤτοι διαφόρως πως ἑρμηνεύεται τὸ χωρίον τῶν Νόμων).

1. Κατὰ ταῦτα ἀποδοκιμάζω τὰς μέχρι τοῦδε διορθώσεις, ἤτοι τὴν τοῦ Stephanus, γράφοντος « . . . μάξαντες ⟨καὶ⟩ μάζας» κ.τ.λ. καὶ τὴν τοῦ Hartman, γράφοντος « . . . μάζας ⟨τε⟩ . . . . ».

2. Βεβαίως ἐν τοῖς λεξικοῖς καθαρὰν τὴν σημασίαν ταύτην τῆς λέξ. *ὄγκος* οὐδεὶς θὰ ἀνεύρῃ. Ἀλλ' ὅμως ἐκ τῶν ἐν λεξικοῖς ὁμοίων πως σημασιῶν εὐκόλως συνάγει τις, ὅτι οὐδὲν κωλύει εἰς τὴν τοιαύτην ἑρμηνείαν μου, ἣν καὶ ὁ νοῦς τοῦ χωρίου (ἡ συνέχεια τοῦ λόγου) ἀπαιτεῖ. Ἐν τῷ Λεξικῷ π. χ. Liddell—Scott—Κωνσταντ., ἐν λ. *ὄγκος* φέρονται καὶ αἱ σημασίαι (ἀριθ. 2): «βάρος, σπουδαιότης, ἀξίωμα, ὑπερηφανία», προσάγονται δὲ χωρία πολλῶν συγγραφέων, ἐν οἷς καὶ Πλάτ. Ἄλκ. 1. 121b, ἔτι δὲ φέρονται (ὑπ' ἀριθ. 3): «ἐπὶ ὕφους, ὕψος, μεγαλοπρέπεια . . . ». (Ταῦτα πάντα *ὁμοῦ* ὁ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ συνδυάζων θὰ κρίνῃ τὴν ἑρμηνείαν μου εὔλογον).

3. Καὶ ἐνταῦθα νομίζω, ὅτι οὐδὲν κωλύει εἰς τὴν τοιαύτην ἑρμηνείαν μου, εἰ καὶ μὴ παρέχουσι τὰ λεξικὰ καθαρὰν τὴν σημασίαν ταύτην τῆς λέξεως *πλῆθος*.—Πβ. 434b (βιβλ. Δ'): *ἢ πλούτῳ ἢ πλήθει ἢ ἰσχύι* . . . (Τινὲς ἐξηγοῦνται : «διὰ πλοῦτον ἢ *ἀφθονίαν* ἢ δύναμιν . . .»· ἀλλ' ἄλλοι ἐξηγ. : «ἐξ αἰτίας πλούτου ἢ *πλήθους ὀπαδῶν* ἢ δύναμης—sic— . . . ») καὶ 591 d (βιβλ. Θ'): *καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακαρι-*

373c : *τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρᾳ πόλει οὐκ ἐνῆν* ; Ἀντὶ τούτων νομίζω γραπτέον : *οὔπω γὰρ ἡμῖν ἐν τῇ προτέρα πόλει σῦς ἐνῆν.*

373d ; *δή* : Ἐξηγ. : ἤδη.

373e : *Καὶ μηδέν γέ πω λέγωμεν* : Ἐξηγ. : Ἀλλ' ἂς μὴ λέγωμεν τοὐλάχιστον μέχρι τοῦδε τίποτε.

373e — 374a ; *οὔ τι σμικρῷ ἀλλ' ὅλῳ στρατοπέδῳ* : Ἐξηγ. : οὐχὶ κατὰ μικρόν τι ἀλλὰ κατὰ στρατιὰν ὁλόκληρον.

374a ; *αὐτοὶ οὐχ ἱκανοί ;* (1) Ἐξηγ. : οἱ ὑπάρχοντες (πολῖται) δὲν εἴμεθα ἀρκετοί ;

374b : *Ἀλλ' ἄρα* : Ἐξηγ. : Ἀλλ' ἀκριβῶς.

374c : *τὰ δὲ δὴ περὶ τὸν πόλεμον πότερον οὐ περὶ πλείστου ἐστὶν εὖ ἀπεργασθέντα ;* Ἐξηγ. : τώρα δὲ τὸν δεξιὸν χειρισμὸν τῶν πολεμικῶν ζητημάτων δὲν πρέπει τις νὰ θεωρῇ σπουδαιότατον ἔργον ;

375b : Ἀντὶ τοῦ *δῆλα* ἴσως γραπτέον *δῆλον.*

Αὐτ. : Τὸ *γε* ἐξηγ. : τοὐλάχιστον.

375c : *δεῖ γε* : Τὸ *γε* ἐξηγ. : βεβαίως.

375d : Τό *ἄρα* (2) ἐξηγ. : ὡς βλέπω τώρα.

375e : Τὰς λέξεις *γάρ που* ἐξηγ. : δηλαδή, ἂν μὴ ἀπατῶμαι.

376a : *Πῶς δή ;* Ἐξηγ. : Τί ἀκριβῶς θέλεις νὰ εἴπῃς ;

376c : *καὶ ἰσχυρὸς* (3) *ἡμῖν τὴν φύσιν ἔσται :* Τὸ *ἡμῖν* ἐξηγ. : καθ' ἡμᾶς.

Αὐτ. : *καλὸς κἀγαθός :* Ἐξηγ. : σωματικῶς καὶ ψυχικῶς (τ. ἔ. «ἀπὸ πάσης ἀπόψεως») κατάλληλος. — Πβ. 375b.

Αὐτ. : *θρέψονται δὲ δὴ ἡμῖν* : Τὸ *ἡμῖν* ἐξηγ. : κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν.

σμοῦ ἄπειρον αὐξήσει . . . . (Πβ. καὶ Κ. Γεωργούλην, ἔνθ' ἀν. σελ. 551, ἔνθα τὰ κατὰ τὴν διττὴν ἑρμηνείαν τοῦ χωρίου τούτου), ἔτι δὲ πβ. τοὺς λεγομένους Ἑβδομήκοντα (Π. Δ.). Ἐξοδ. 36,5 (ἡ ἐνταῦθα λέξις *πλῆθος* μεταφράζεται ἐν τῷ Λεξ. Lidd.—Sc —Jones διὰ τῆς φράσεως «more than enough», ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν μεταφράσει τῆς Παλ. Διαθ., ἐν Λονδίνῳ 1840—«Δαπάνῃ τῆς πρὸς διάδοσιν τῶν ἱερῶν Γραφῶν . . . ἑταιρείας» — ἡ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ φράσις « . . . πλῆθος φέρει ὁ λαός . . . » μεταφράζεται : « . . . ὁ λαὸς φέρει πολὺ πλειότερον παρὰ ὅσον εἶναι ἀρκετόν . . . ». Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ χρημάτων ἐλέχθη ἡ λέξις *πλῆθος*, φαίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς, γεγραμμένων ἐν τῷ αὐτῷ λεξικῷ (Lidd.—Sc.—Jones) : of money, *τὸ ἴσον π.* TAM. 2. 526 (Pinara)... (=Tituli Asiae Minoris, vol. II, fasc. II, 1930. Εὐκρινέστερον δ' εἰπεῖν ἡ φράσις «τὸ ἴοον πλῆθος» κεῖται ἐν ἐπιγραφῇ εὑρεθείσῃ ἐν πόλει τῆς Λυκίας, ἥτις ἐκαλεῖτο Πίναρα, οὐδετέρως, ἢ Πινάρα, κατὰ γένος θηλυκόν, νῦν δὲ καλεῖται Μίναρα).

1. Ἐν τῷ κώδικι D κεῖται «αὐτοὶ οὐχ ἱκανοὶ διαμάχεσθαι ;» προφανῶς ἐκ προσθήκης τοῦ ἀντιγραφέως, ἄλλως τε καὶ διότι ἐν τοῖς κώδιξιν AFM δὲν ἀπαντᾷ τὸ ἀπαρέμφατον «διαμάχεσθαι».

2. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν ADM «εἰσὶν ἄρα», ὁ F καὶ ὁ Στοβαῖος παρέχουσιν «ἄρα τοιαῦταί εἰσι».

3. Ἀντὶ τοῦ «καὶ ταχὺς καὶ ἰσχυρὸς» ὁ Στοβαῖος δὶς παρέχει «ἰσχυρὸς καὶ ταχύς».

376d : *ὥσπερ ἐν μύθῳ μυθολογοῦντές τε καὶ σχολὴν ἄγοντες λόγῳ παιδεύωμεν τοὺς ἄνδρας* (1) : Ἐξηγ. : ἂς πειραθῶμεν νὰ ὁρίσωμεν διὰ τῆς φαντασίας τὰ κατὰ τὴν παιδείαν τῶν ἀνθρώπων (τούτων) διηγούμενοι μύθους, χωρὶς νὰ πράττωμεν (κατ' ἀλήθειαν) τίποτε, ὡς ἀκριβῶς συμβαίνει ἐν ταῖς μυθικαῖς διηγήσεσιν (=εἰς «τὰ παραμύθια»).

377d : *Ποίους δή, ἦ δ' ὅς, καὶ τί αὐτῶν μεμφόμενος λέγεις ;* Ἐξηγ. : ποίου εἴδους μύθους ἀκριβῶς, εἶπεν οὗτος, καὶ ποῖον στοιχεῖον αὐτῶν κατηγορῶν τοὺς ἀναφέρεις ;

378b : *Οὐδέ γε—τὸ παράπαν :* Τὰς λέξεις ταύτας (μόνας) ἐξηγοῦμαι : Ἐπὶ τούτοις δὲν πρέπει βεβαίως νὰ λέγηται ποσῶς.

378c : *ὡς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος ἑτέρῳ ἀπήχθετο :* Ἐξηγ. : ὅτι οὐδέποτε μέχρι τοῦδε δύο συμπολῖται ἐγένοντο μισητοὶ ἀλλήλοις.

379a ; *παρ' οὓς ἐὰν ποιῶσιν οὐκ ἐπιτρεπτέον :* Ἐξηγ. : ἀφοῦ, ἐὰν ἐν ἀσυμφωνίᾳ πρὸς τούτους δημιουργῶσι τὰ ποιήματα αὐτῶν, ὀφείλουσι νὰ ἀντιδρῶσιν.

380a : *ἀλλ' ἐάν τις ποιῇ ἐν οἷς ταῦτα τὰ ἰαμβεῖα* (2) *ἔνεστι, τὰ τῆς Νιόβης πάθη :* Ἐξηγ. : ἀλλ' ἐάν τις ποιῇ δραματικὰ ποιήματα, ἐν οἷς ἐνυπάρχουσι στίχοι τὰ ἑξῆς ἱστοροῦντες, δηλ. τὰ παθήματα τῆς Νιόβης (κ.τ.λ.).

380b : *ὡς ἄθλιοι οἱ κακοί* : Ἐξηγ. : οἱ κακοὶ κατὰ τρόπον προσιδιάζοντα εἰς ἀθλίους (=κατὰ τρόπον οἰκτρόν).

Αὐτ. : *φάναι* ; Ἐξηγ. : τὸν διισχυρισμόν.

380c . *ἐν ᾧ δεήσει τούς τε λέγοντας λέγειν καὶ τοὺς ποιοῦντας ποιεῖν, μὴ πάντων αἴτιον τὸν θεὸν ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν* (3) : Ἐξηγ. : καθ' ὃν θὰ πρέπῃ καὶ οἱ συζητοῦντες νὰ λέγωσι καὶ οἱ ποιηταὶ νὰ ποιῶσι τὰ ποιήματα αὐτῶν, δηλ. νὰ μὴ φέρωσι τὸν θεὸν ὡς αἴτιον πάντων ἀλλὰ μόνων τῶν ἀγαθῶν (πραγμάτων).

Αὐτ. : *Καὶ μάλ', ἔφη, ἀπόχρη :* Ἐξηγ. : Τοῦτο, εἶπεν, εἶναι λίαν ἱκανῶς ἀποδεδειγμένον.

380d , *καὶ οἷον ἐξ ἐπιβουλῆς φαντάζεσθαι ἄλλοτε ἐν ἄλλαις ἰδέαις τοτὲ μὲν αὐτὸν γιγνόμενον καὶ ἀλλάττοντα τὸ αὐτοῦ εἶδος εἰς πολλὰς μορφάς* (4) : Ἐξηγ. : καὶ (ὅτι) τρόπον τινὰ ἐκ κακῆς προθέσεως ἐμφανίζει ἑαυτὸν ὑπὸ διάφορον ἑκάστοτε μορφήν, ἄλλοτε μὲν πράγματι μεταβάλλων ἑαυτὸν καὶ δὴ καὶ μεταμορφούμενος εἰς πολλὰς μορφάς....

---

1. Ἐν τῷ κώδικι F κεῖται προσέτι, μεταξὺ τοῦ «τε» καὶ τοῦ «καὶ» ἡ λέξις «ἅμα», ἣν δὲν παρέχουσιν οἱ κώδικες ADM.

2. Ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξιν AM *ἰαμβεῖα* (ὅπερ ὀρθῶς ἐδέξαντο οἱ ἐκδόται), ὁ F παρέχει «ἰάμβεια», ὁ δὲ D «ἰαμβία».

3. Τό «τε», ὅπερ κεῖται ἐν τῷ κώδικι F, ἔτι δὲ παρ' Εὐσεβίῳ (τῷ Παμφίλου, τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος μ. Χ.) καὶ παρὰ Θεοδωρήτῳ (τῷ Κύρου, 5ης ἑκατονταετηρ.), δὲν φέρεται ἐν τοῖς κώδιξιν ADM.

4. Τὸ «φαντάζεσθαι», κείμενον ἐν τοῖς κώδιξιν ADM, ἔχει παραλειφθῆ ἐν τῷ κώδ. F, ἀντὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς κώδιξιν ADM λέξεων «καὶ ἀλλάττοντα» ὁ J. Burnet γράφει *[καὶ] ἀλλάττοντα*, ἤτοι ὀβελίζει (κακῶς) τὸ «καί», ἐν δὲ τῷ κώδικι F φέρεται «τοτὲ δὲ ἐναλλάττοντα». Πρὸς δ' ἔτι ἐγένοντο καὶ ἄλλαι διορθώσεις τοῦ χωρίου, ἤτοι ὁ μὲν Herwerden ἔγραφεν «.... αὐτὸν ⟨παντοδαπὸν⟩ γιγνόμενον ...», ὁ δὲ Richards «... αὐτὸν ⟨ἄλλον⟩ γιγνόμενον ...», ὁ δὲ Hartman «αὐτὸν ἄλλο τι γιγνόμενον ...». Ἀλλ' ὅτι καὶ αἱ διορθώσεις αὗται εἶναι ἐσφαλμέναι, συνάγει τις ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ μνημονευθέντι ἔργῳ τοῦ κ. Κωνστ. Γεωργούλη, σελ. 366.

Αὐτ. : *καὶ ποιοῦντα περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα δοκεῖν, ἢ ἁπλοῦν τε εἶναι καὶ πάντων ἥκιστα τῆς ἑαυτοῦ ἰδέας ἐκβαίνειν ;* Ἐξηγ. : καί, εὐκρινέστερον εἰπεῖν, φροντίζων, ὥστε ἐκείνη ἡ ἐντύπωσις νὰ σχηματίζηται περὶ αὐτοῦ ἢ ὅτι εἶναι εἰλικρινὴς καὶ ἥκιστα πάντων (=«πιὸ λίγο ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα», τ. ἔ. οὐδόλως) ἐξέρχεται τοῦ ἑαυτοῦ εἴδους (τ. ἔ. μεταβάλλει μορφήν) ;

380e : *μέν :* ἐξηγ. : τοὐλάχιστον.

Αὐτ. : *κινεῖται* (1) : Ἐξηγ. : μεταβάλλονται.

381a : *Καὶ μήν που καὶ τά γε σύνθετα πάντα :* Ἐξηγ. : Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἴσως καὶ τὰ ἀνθρώπινα δημιουργήματα πάντα.

381b : *Ταύτῃ μὲν δὴ ἥκιστα ἂν πολλὰς μορφὰς ἴσχοι ὁ θεός :* Ἐξηγ. : Λοιπὸν ἀπὸ ταύτης τοὐλάχιστον τῆς ἀπόψεως (2) οὐδόλως εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνῃ πολλὰς μορφὰς ὁ θεός.

381d : *ὦ ἄριστε :* Πβ. ὅσα σημειοῦμαι ἀνωτέρω, 349e καὶ 351d.

382a : *φάντασμα προτείνων* (3) *:* Ἐξηγ. : παρέχων ψευδῆ εἰκόνα ἑαυτοῦ.

Αὐτ. : *ὅτι τῷ κυριωτάτῳ που ἑαυτῶν ψεύδεσθαι καὶ περὶ τὰ κυριώτατα οὐδεὶς ἑκὼν ἐθέλει, ἀλλὰ πάντων μάλιστα φοβεῖται ἐκεῖ αὐτὸ κεκτῆσθαι :* Ἐξηγ. : ὅτι δηλαδὴ οὐδεὶς ἀφ' ἑαυτοῦ θέλει νὰ ψεύδηται διὰ τοῦ κυριωτάτου, ὡς νομίζω, μέρους ἑαυτοῦ (τ. ἔ. οὐχὶ διὰ τοῦ στόματος ἀλλ' ἐκ τῆς ψυχῆς) καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, ἀλλὰ πρὸ πάντων φοβεῖται νὰ ἔχῃ τὸ ψεῦδος ἐν τῷ μέρει τούτῳ.

382b : *σεμνόν :* Ἐξηγ. : σπουδαῖον.

Αὐτ. : *ἐγὼ δὲ λέγω, ὅτι τῇ ψυχῇ περὶ τὰ ὄντα ψεύδεσθαί τε καὶ ἐψεῦσθαι καὶ ἀμαθῆ εἶναι καὶ ἐνταῦθα ἔχειν τε καὶ κεκτῆσθαι τὸ ψεῦδος, πάντες ἥκιστα ἂν δέξαιντο καὶ μισοῦσι μάλιστα αὐτὸ ἐν τῷ τοιούτῳ :* Ἐξηγ. : ἐγὼ δ' ὅμως λέγω, ὅτι τὸ νὰ ψεύδηταί τις ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ νὰ ἔχῃ πλανηθῆ ἐν σχέσει πρὸς τὰ πράγματα καὶ νὰ εἶναι ἀμαθὴς καὶ νὰ ἔχῃ ἐρριζωμένον ἐνταῦθα (=ἐν τῇ ψυχῇ) τὸ ψεῦδος, πάντες οὐδόλως θὰ ἐδέχοντο καὶ ὅτι (τοὐναντίον) σικχαίνονται κατ' ἐξοχὴν αὐτὸ (τὸ ψεῦδος) ἀπὸ τῆς ἀπόψεως (4) ταύτης.

382b–c : *ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημά τι τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστι παθήματος καὶ ὕστερον γεγονὸς εἴδωλον οὐ πάνυ ἄκρατον ψεῦδος* (5) : Ἐξηγ. : διότι βεβαίως τὸ διὰ

1. Αἱ λέξεις «καὶ κινεῖται οἷον σῶμα ὑπὸ σιτίων τε» εἶναι γεγραμμέναι ἐν τῇ ᾧᾳ τοῦ κώδ. Α· ἀλλ' ὀρθῶς οἱ ἐκδόται εἰσήγαγον αὐτὰς εἰς τὸ κείμενον· διότι βεβαίως ὁ ἀντιγραγραφεὺς (τοῦ κώδ. Α), εὐθὺς ὡς ἀντέγραψε τὸ πρῶτον *τε καὶ* (ἀλλοιοῦταί τε καί), εἶδε τὸ ἐν τῷ κώδικι, ἐξ οὗ ἡ ἀντιγραφή, δεύτερον *τε καί*, ἐπειδὴ δὲ ἐνόμισεν, ὅτι τοῦτο ἦτο ἀκριβῶς τὸ *τε καί*, ὅπερ εἶχεν ἀντιγράψει, ἀντέγραψεν ἀμέσως τὴν εἰς τὸ δεύτερον *τε καὶ* ἀκολουθοῦσαν λέξιν «ποτῶν» κ.τ.λ. Κατόπιν δ' ὅμως ὁ αὐτὸς ἢ καὶ ἄλλος ἀντιγραφεὺς διιδὼν (κατόπιν παραβολῆς) τὴν παράλειψιν (βοηθηθεὶς πιθανῶς καὶ ὑπὸ τῆς ἐσφαλμένης συντάξεως «ἀλλοιοῦταί τε καὶ ποτῶν») προσέθηκεν εἰς τὴν ᾧαν τὰ παραλειφθέντα.

2. Πβ. ὅσα παρετήρησα ἐν προηγουμένῃ ὑποσημειώσει περὶ τῶν χρήσεων τῆς λέξεως «ἄποψις».

3. Ἀντὶ τῆς ἐν τοῖς κώδιξιν ADM λέξεως «φάντασμα» ἐν τῷ κώδικι F καὶ παρ' Εὐσεβίῳ κεῖται «φαντάσματα».

4. Πβ. τὰ ἐν προηγουμέναις ὑποσημειώσεσι γραφέντα περὶ τῆς λέξεως «ἄποψις».

5. Τὸ ἐν τοῖς κώδιξιν AFM «ἐστι» ἔχει παραλειφθῆ ἐν τῷ κώδικι D. Σημειῶδες δὲ καὶ ὅτι ἀποδοκιμάζω τὴν κατὰ τὸν Adam στίξιν («ἐπεὶ τό γε ἐν τοῖς λόγοις μίμημα τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστι παθήματος, καὶ ὕστερον γεγονός, εἴδωλον . . . »), δι' ἧς κακῶς τινες ἐνόμισαν, ὅτι παρασκευάζεται ὁ ὀρθὸς τρόπος τῆς ἑρμηνείας, ὡς ἀποδοκιμάζω καὶ τὴν στίξιν τῶν ἄλλων ἐκδοτῶν, τὴν διὰ κόμματος μετὰ τὴν λέξιν «εἴδωλον» (μόνην).

τῶν λόγων ἐκφραζόμενον ψεῦδος εἶναι ἀπομίμημά τι τοῦ σφάλματος τῆς ψυχῆς καὶ ἑπομένως τοῦτο ἔπειτα ὡς ἔχον γίνει ἀπομίμημα δὲν εἶναι καθαρώτατον ψεῦδος.

382d : *ἀφομοιῶν ἂν ψεύδοιτο;* Ἐξηγ. : θὰ ἐψεύδετο πειρώμενος νὰ ἐμφανίσῃ ταῦτα (τὰ παλαιὰ) ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἀληθοφανῆ (1) ;

Αὐτ. : *Ποιητὴς μὲν ἄρα ψευδής . . .* : Τὸ *μὲν* ἐξηγ. : τοὐλάχιστον.

382e : *Πάντῃ ἄρα ἀψευδὲς τὸ δαιμόνιόν τε καὶ τὸ θεῖον* : Ἐξηγ. : Κατὰ πάντα ἄρα («ἀπὸ πάσης ἄρα ἀπόψεως») εἶναι εἰλικρινεῖς οἱ θεοί, καὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ δευτερεύοντες.

Αὐτ. : *ἁπλοῦν* : Ἐξηγ. : εἶναί τι εἰλικρινές, εἶναι εἰλικρινής.—Πβ. 380d κ. ἁ.

Αὐτ. : *οὔτε κατὰ φαντασίας* (2) *οὔτε κατὰ λόγους οὔτε κατὰ σημείων πομπάς* : *Ἐξηγ.* : οὔτε ἐν ταῖς ἐμφανίσεσιν οὔτε ἐν τοῖς λόγοις οὔτε ἐν τῇ ἀποστολῇ διαφόρων θείων σημείων (διοσημιῶν).

383a : *ὡς μήτε αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς ψεύδεσι παράγειν ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ* ; : Ἡ μετοχὴ *ὄντας*, κειμένη ἐν τοῖς κώδιξιν AFDM ἔτι δὲ παρ' Εὐσεβίῳ, ἔχει παραλειφθῆ ἐν κώδιξιν ἥσσονος ἀξίας, ἀντὶ δὲ τοῦ *παράγειν* ὁ H. Richards γράφει *παράγοντας*.

Κατ' ἐμὲ δ' ὅμως (δεχόμενον τό τε «ὄντας» καὶ τὸ «παράγειν») ἀντὶ τοῦ *τῷ* γραπτέον *οἷόν τε*.

383b ;

ᾄδοντα
ἐνδατεῖσθαι τὰς ἑὰς εὐπαιδίας—
νόσων τ' ἀπείρους καὶ μακραίωνας βίους,
ξύμπαντά τ' εἰπὼν θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
παιᾶν' ἐπηυφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ (3). :

Ἐξηγ : (ὅτι . . .) ψάλλων τὴν εὐτεκνίαν αὐτῆς, ἀπένεμε (ἐχρησμῴδει) «βίον μακραίωνα (μακροχρόνιον) καὶ ἄγευστον νόσων καί, ἀφοῦ προεῖπε κατὰ πάντα ἐν γένει εὐνοουμένην ὑπὸ τῶν θεῶν τὴν τύχην μου, ἔψαλεν εὐφημητικὸν δι' ἐμὲ παιᾶνα, θέλων νά με φαιδρύνῃ».

—Περαίνων δηλῶ, ὅτι ἔχω ἤδη ἑτοίμους καὶ παρατηρήσεις (ὁμοίας) ἀναφερομένας εἰς τὸ τρίτον βιβλίον τῆς *Πολιτείας*, ἃς θὰ δημοσιεύσω ἐν τῷ μέλλοντι.

---

1. Ἐνταῦθα δὲν κρίνω περιττὸν νὰ ὑπομνήσω (πβ. τὰ Προλεγόμενα καὶ τινας τῶν ἀνωτέρω ὑποσημειώσεων), ὅτι ἐν τῇ μεταφράσει μεταχειρίζομαι γλῶσσαν μᾶλλον ἀνειμένην (περιέχουσαν καὶ πολλὰ κοινολεκτούμενα) ἐκ τῆς ἀνάγκης σαφεστέρας καὶ ἀκριβεστέρας ἀποδόσεως.

2. Αἱ λέξεις «οὔτε κατὰ φαντασίας», κείμεναι ἐν τοῖς κώδιξι FD καὶ παρ' Εὐσεβίῳ, ἔχουσι παραλειφθῆ ἐν τοῖς κώδ. AM. Ὅτι δὲ ὀρθῶς ἐδέξαντο τὰς λέξεις ταύτας οἱ ἐκδόται, ἐννοεῖ τις ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅσα ἀνωτέρω—πολλαχοῦ (ἔνθα ἐπαναλαμβάνονται λέξεις ἢ φράσεις, ὡς ἐνταῦθα αἱ λέξεις «οὔτε κατὰ») ἔχω παρατηρήσει.

3. Αἰσχύλ. Ἀπόσπ. 281, κατὰ Schneider ἐκ τοῦ (μὴ σῳζομένου) δράματος, ὅπερ ἐπεγράφετο «Ὅπλων κρίσις».—Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν τῇ *Πολιτείᾳ* παράδοσιν τῶν στίχων τούτων, παρατηροῦμεν, ὅτι ἀντὶ τοῦ *ἐνδατεῖσθαι*, ὅπερ παρέχουσιν οἱ κώδικες FD, ἔτι δὲ κατόπιν διορθώσεως (ὑπὸ τῆς αὐτῆς, ὡς φαίνεται, χειρὸς) ὁ A, ἐν τῷ κώδικι M, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀρχικῷ κειμένῳ τοῦ A, ἔτι δὲ κατὰ νεωτέραν χεῖρα ἐν τῷ κώδικι D φέρεται *ἐνδυτεῖσθαι*· ὡσαύτως ἀντὶ τῶν λέξεων *μακραίωνας βίους* ὁ Εὐσέβιος παρέχει *μακραίωνος βίου*, ἀνθ' οὗ ὁ Stephanus γράφει *μακραίωνας βίου*, ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τῷ κώδικι F τύπου *παιᾶνα* οἱ μὲν κώδικες AM καὶ ὁ Σχολιαστὴς παρέχουσι *παιῶν'*, ἐν δὲ τῷ κώδικι D καὶ παρ' Εὐσεβίῳ φέρεται *παιών*.